

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOLI TALLINNA KOLLEDŽ

Rahvusvaheline majandus ja ärikorraldus

Evelin Mitt

**EESTIS JA AUSTRALIAS ELAVATE EESTI NOORTE
PÕHIVÄÄRTUSTE VÕRDLEV ANALÜÜS**
Lõputöö

Juhendaja: Raul Vatsar

Tallinn 2014

Deklareerin, et käesolev lõputöö, mis on minu iseseisva töö tulemus, on esitatud Tallinna Tehnikaülikooli diplomi taotlemiseks. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjanduslikest allikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Autor

(nimi, allkiri, kuupäev)

Üliõpilaskood

Töö vastab kehtivatele nõuetele

Juhendaja

(nimi, allkiri, kuupäev)

Kaitsmisele lubatud „ “ 2014

.....

TTÜ TK kaitsmiskomisjoni esimees (nimi, allkiri)

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1. VÄÄRTUSTE OLEMUS, KLASSIFIKATSIOON JA VARASEMATE UURINGUTE TULEMUSED	6
1.1 Väärtused ehk väärtushinnangud ja nende olemus	6
1.2 Väärtuste klassifikatsioon	7
1.3 Varasemate uuringute tulemused ning väärtuste mõju ühiskonnale ja majandusele	11
2. ANDMETE KOGUMISE JA ANALÜÜSIMISE METOODIKA	16
2.1 Lõputöö andmete kogumise ja valimi moodustamise meetoodika	16
2.2 Lõputöös kasutatav andmetöötlus meetod	19
3. ANDMETE ANALÜÜS, JÄRELDUSED JA ETTEPANEKUD	21
3.1 Demograafiliste andmete analüüs	21
3.2 Eesti noorte väärtuste võrdlev analüüs	28
3.2.1 Väärtuste võrdlus läbi Shalom H. Schwartzi motivatsiooniliste sarnasuste teooria	42
3.3 Järeldused ja ettepanekud	44
KOKKUVÕTE	48
VIIDATUD ALLIKAD	51
LISAD	53
Lisa 1. Kasutatud ankeetide sisuline väärtuseid käsitlev osa	54
Lisa 2. Austraalias elavate Eesti noorte ankeedi demograafilise osa küsimustik	56
Lisa 3. Eestis elavate noorte ankeedi demograafilise osa küsimustik	57
SUMMARY	58

SISSEJUHATUS

Kaasaegse Eesti üheks suurimaks probleemiks on noorte inimeste väljaränne. „Statistikaameti andmetel ulatus Eesti registreeritud väljaränne 2011. aastal 47 090 inimeseni. Paraku jääb märkimisväärne osa väljarändest registreerimata ning seda arvu saab hinnata vaid kaudselt. Hinnanguliselt moodustab registreerimata väljaränne 20 000 inimest, siis see tähendab, et alates sajandivahetusest on riigist lahkunud umbes 67 000 inimest“ (Oja 2014). Väljarände teema üle on pikalt arutletud ja otsitud võimalusi selle peatamiseks ja talentide koju tagasi toomiseks. Senini on suurimaks lahkumise põhjuseks toodud töökohtade puudus ja madal palgatase võrreldes teiste riikidega.

Autor valis antud teema, kuna veetis just hiljuti üheksa kuud Austraalias, ning kohtas seal olles paljusid noori, nii Eestist kui ka mujalt maailmast. Vestluste käigus nende noortega selgus, et kui mujalt maailmast pärit noored soovivad aasta kaks seal puhata ja ringi vaadata, siis Eesti noored on Austraaliasse läinud hea palga tõttu ja plaanivad jääda kogu eluks või kuniks viisa lubab. Eesti noorte suhtumine Eestisse oli kohati väga negatiivne, tänu sellele soovis autor uurida, millest see tuleneb. Lõputöös olev uurimuse koostas autor väärtuste põhjal, kuna väärtushinnangud mõjutavad inimese igapäevaseid otsuseid ja motiveerivad käituma teatud mustri järgi.

Käesoleva lõputöö eesmärgiks on võrrelda Eestis ja Austraalias elavate Eesti noorte väärtuseid ehk väärtushinnanguid. Autor seadis antud eesmärgi selleks, et selgitada välja, millised väärtused motiveerivad noori Eestist lahkuma ehk milliste väärtustega noored selle teekonna ette võtavad ja mis väärtustega noored jäävad kogumaale. Eesmärgi täitmiseks püstistas lõputöö autor neli ülesannet:

- Koostada ankeet, kus oleks kõiki elu valdkondi puudutavad väärtused esindatud.
- Leida koostatud ankeedile mõlemas vaatluse all olevas rühmas vähemalt sada vastajat.
- Tutvuda valdkonda puudutava teooria ja eelnevate samateemaliste uuringutega, et mõista, kuidas väärtused kujunevad ja mil viisil on neid võimalik muuta.

- Analüüsida lõputöö käigus kogutud andmeid vastavalt teoorias toodud väidetele.

Eelnevate samateemaliste uuringutega tutvudes sai selgeks, et eesti noorte väärtushinnanguid on uuritud juba aastakümneid, küll aga on neid alati seotud sotsioloogiaga. Käesoleva lõputöö ülesandeks on välja selgitada, kas ühes või teises kohas elavate noorte väärtustes on tuntavaid erisusi ning analüüsida neid mõistmaks, kas väärtushinnangutes olevad erinevused võivad olla ajendiks noorte välismaale suundumisel ja sinna jäämisel.

Eelnevatest uuringutest on selgunud, et inimeste põhilisi väärtuseid ei ole kerge muuta, tegemist on pikema protsessiga, mis vajab tugevaid majanduslike ja keskkondlike mõjutusi. Sellest tulenevalt uurib töö autor Eesti noorte väärtuseid vastavalt sellele kaua on noored välismaal elanud. Töö autor leiab, et lühiajaline välismaal viibimine mõjub hästi nii noorele inimesele, õpetades iseseisvust, kui ka rikastab ühiskondliku maailmavaadet. Suurema probleemina võib siinkohal tuua välismaale jäämise, mis on tihtipeale seotud elukaaslase leiu, heade töö võimaluste ja majandusliku kindlustatuse tekkega just välisriigis.

Uurimise objektiks on 200 eesti noort, kellest pooled elavad ja töötavad küsitlusele vastamise hetkel Austraalias ja teine pool elab püsivalt Eestis. Mõlemas grupis oli vastajaid rohkem, kui sada, töö analüüsimise eel on eemaldatud pooleli jäetud ja osaliselt vastatud ankeedid.

Andmete kogumiseks on koostatud ankeetküsitlus veebipõhise küsitlus programmi ankeet.ee abil. Küsitlus viidi läbi perioodil 02.03.2014 – 30.04.2014. Veebipõhine küsitlus valiti, kuna muul viisil piisava arvu inimeste küsitlemine ei oleks olnud mõistlik ja väiksem valim ei annaks võimalust tulemusi võimendada ning analüüs oleks tühine. Andmete töötamiseks on kasutatud programmi MS Office Excel.

Lõputöös kasutatud allikad on suures osas inglise keelsed ja puudutavad üldist väärtuste teooriat. Lisaks üldist teooriat toetavatele allikatele on töö teoreetilisse osas toodud eelnevate uuringute põhjal tehtud avastused. Autor kasutab Shalom H. Schwartz'i väärtuste klassifikatsiooni töö analüüsi koostamisel.

Lõputöö on jaotatud kolme osasse. Töö esimene osa käsitleb väärtuse mõistet, väärtuste klassifikatsiooni ja varasemate uuringute tulemusi. Teoreetilise analüüsi käigus tuuakse välja, mis on väärtused ehk väärtushinnangud ja kuidas neid juhtida. Lisaks väärtuse mõistele käsitleb autor esimeses osas väärtuste klassifikatsiooni ning toob välja varasemate sarnaste uuringute

põhjal tehtud avastused, mida analüüsitakse lähtuvalt püstitatud probleemist. Lõputöö teoreetiline osa põhineb tugevalt varasemalt publikatsioonidel, kuhu on lisatud autori poolset kommentaarid.

Teine peatükk selgitab andmete kogumise ja töötlemise meetodeid. Annab ülevaate valimi koostamise põhimõtetest ning selgitab küsimuste liiki ja valikut. Uuringu metoodika valikut, selle läbiviimise ja analüüsimise meetodeid kommenteerib autor lähtuvalt tööle seatud eesmärkidest.

Uurimuse analüütiline pool on välja toodud kolmandas osas. Väärtused on jagatud vastavalt Schwartzi väärtuste klassifikatsioonile ja motivatsiooni teooriale kümnesse rühma, millele on lisatud kaasaegseid väärtused kajastav üheteistkümnes rühm. Autor võrdleb kõiki väärtuseid rühmades eraldi ja motivatsiooni teoorias rühmasid tervikuna. Eesti noorte väärtuste analüüsis on toodu võrdlus kahe elukoha riigi ja viie rühma põhjal: Eestis elavate noorte seast tuuakse eraldi välja noored, kellel on varasem välismaal töötamise kogemus, kuid kes hetkel on naasnud Eestisse. Austraalias elavad noored on jaotatud kolme rühma, alla aasta seal elanud, aasta kuni kolm ja üle kolme aasta Austraalias elanud Eesti noored. Analüüsiva osa lõpus on toodud järeldused ja ettepanekud.

Töö lõpus esitatakse kokkuvõte, ingliskeelne sisukokkuvõte ja kasutatud kirjandus allikate loetelu. Töö lisades on ära toodud küsitluse läbi viimiseks koostatud ankeedid, kuna uuringu põhiline väärtuseid puudutav osa oli mõlema valimi puhul sama on see eraldi toodud lissasse üks. Teises ja kolmandas lissas on toodud mõlema vaatluse all oleva grupi demograafilised ja välismaal elamise kogemust ning selle kestust täpsustavad küsimused, teises lissas- Austraalia ja kolmandas lissas - Eesti.

1. VÄÄRTUSTE OLEMUS, KLASSIFIKATSIOON JA VARASEMATE UURINGUTE TULEMUSED

Selleks, et luua teoreetiline alus käesoleva lõputöö järgnevale, väärtushinnangute sisu selgitavale peatükile ja töö kolmandas osas olevale analüüsivale uuringule, peab töö autor vajalikuks anda ülevaade väärtushinnangu mõistest, väärtuste olemusest ja klassifikatsiooni tüüpidest. Peatüki esimeses osas on välja toodud väärtuste mõiste ja väärtuste olemus. Teises osas käsitletakse väärtuste klassifikatsioone, välja on toodud nelja erineva autori loodud jaotused, millest ühte kasutatakse uurimuses saadud andmete analüüsimisel. Viimasesse peatüki osasse on toodud väljavõtteid eelnevate sarnaste uurimuste tulemustest ja neid on analüüsitud vastavalt püstitatud probleemile.

1.1 Väärtused ehk väärtushinnangud ja nende olemus

Sõnal väärtus on mitmeid tähendusi, väärtus, kui arvuline näitaja, filosoofiline või sotsioloogiline mõiste. Töö autor peab siinkohal oluliseks tuua välja nii sotsioloogilised, kui ka filosoofilised selgitused. Käesolevas töös käsitletakse väärtust, kui püsivat hinnangut, väärtushinnangut, mis mingile olemile on antud või selle juurde muul viisil kuulub.

Väärtushinnangud on ideed ja veendumused, mis on seotud soovitatavate tagajärgede või käitumisviisidega ning püsivad konkreetsetes olukordades, suunavad inimeste käitumise ja sündmuste valikut ning järjestuvad suhtelise tähtsuse järgi (Schwartz 1992).

Schwartz'i näol on tegemist kõrgelt tunnustatud sotsioloogiga, kes on väärtuseid uurinud juba aastakümneid, seda tõestab ka see, et autor kohtas tema väärtuste definitsiooni pea kõigis käsitletud allikates.

Väärtus on ükskõik milline asi, materiaalne või ideaalne, idee või institutsioon, tegelik või kujuteldav, kõik see, mille suhtes inimene võtab hinnangulise seisukoha, mille kohta arvatakse,

et see on oluline, etendab olulist rolli, ning selle saavutamine, selle poole püüdlemine või selle tõrjumine on vajalik indiviidile või tervele grupile, ühiskonnale. Väärtused on enamuse poolt heaks kiidetud ja omaks võetud arusaamad sellest, mis on hea ja halb, lubatud ja keelatud, ilus ja inetu, kasulik ja kahjulik (Aimre 2005)

Mõlemad autorid käsitlevad väärtuseid, kui hinnangulisi norme, mis on seatud, kas indiviidile või suuremale grupile. Väärtused mõjutavad inimtegevust otseselt, kui ka kaudselt inimeste eesmärke ja hoiakuid. Seda kaudset mõju on tunda ühiskonna tasandil, väärtused määravad ära jagatud eesmärgid ja normid, mis omakorda juhivad ja kujundavad ühist käitumist.

Väärtusteks nimetatakse kindlaid põhimõtteid või standardeid, mida inimesed ise ja ka osana kollektiivist kasutavad otsustamaks elus oluliste asjade üle (McEwan 2001). McEwani väitest võib välja lugeda, et igal indiviidil on oma väärtuste hierarhia, millele tuginedes ta võtab vastu olulisimad otsused oma elus. Kollektiivsel tasandil otsuseid tehes tuleb aga arvestada mitmete inimeste huvidega, sellest tulenevalt võib väita, et meeskonnatöö on sujuvam, kui inividid grupis jagavad samu ideoloogiaid.

Väärtused püsivad sotsiaalsete sidemete ja omavahelise suhtluse kaudu ning võivad seetõttu erinevates kultuurides olla erinevad (Fisher, Lovell 2003). Väärtused on sotsiaalse, ühiskondliku ja koduse kasvatus tulemus. Inimesed väärtustavad seda, mida neile elu jooksul õpetatakse väärtustama või mida nõuavad ühiskonnas levinud normid. Esmased väärtushinnangud saavad inimesed kaasa kodunt, õppides matkima oma vanemate ja lähisugulaste käitumisnorme ja väärtuseid. Alates algkoolist, kuni tööühiskonda astumiseni on tugevaks mõjutajaks noorte väärtuste kujundamisel õppejõud ja sõbrad. Hilisemas elus kindlasti kolleegide hoiakud, ettevõtte ideoloogia, kui ka ühiskonnas laialdasemalt levinud väärtused.

1.2 Väärtuste klassifikatsioon

Väärtuseid võib käsitleda eraldi või osana suuremast rühmast. Kuna eksisteerib palju erinevaid käsitlusi, siis sellesse töösse on autor valinud neli näidet, mis aitavad paremini mõista väärtuste grupeeringut.

Alustades kõige lihtsamast grupeeringust, mis jaotab väärtused kahte kategooriasse. Sellise grupeeringuga on tulnud välja Riikliku Programmi „Eesti ühiskonna väärtusarendus 2009-2013” 2008.aastal koostatud kavas, mis jagab väärtused moraalseteks ja sotsiaalseteks:

- moraalset väärtused (ausus, hoolivus, õiglus, inimväärikus, lugupidamine iseenda ja teiste vastu).
- sotsiaalsed väärtused (vabadus, demokraatia, õigus, solidaarsus, vastutus, rahvuslus, kultuuriline mitmekesisus, sallivus, sooline võrdõiguslikkus). (RP „Eesti ühiskonna väärtusarendus 2009-2013“ kava 2008:1)

Riikliku programmi kavas olev klassifikatsioon jaotab kõik väärtused kahte rühma. Autor leiab, et antud jaotus on mõistlik, kui rääkida riiklikul tasandil väärtuste arendusest, küll aga ei sobi see antud lõputöö konteksti, kuna ei käsitle kõiki uuringusse toodud väärtusi.

Teise näitena toob töö autor välja Louis P. Pojmani väärtuste valdkondadesse jagamise põhimõtte. Pojman toob lisaks moraalsetele ja sotsiaalsetele väärtustele välja ka bioloogilised ning esteetilised väärtused:

- Bioloogilised ja füüsilised väärtused (näiteks elu, tervis, keskkond)
- Sotsiaalsed ja poliitilised väärtused (näiteks vabadus, õiglus, sallivus, kultuuriline mitmekesisus, patriotism, demokraatia)
- Moraalsed väärtused (näiteks ausus, hoolivus, headus, töökus)
- Esteetilised väärtused (näiteks ilu, ülevus). (Wikipedia 2014)

Lisaks eelnevale kahele on oma poolse nägemusega välja tulnud ka soome filosoofid Erik Ahlman ja Ilkka Niiniluoto, kes jagavad väärtused üheteistkümmesse rühma, mis osaliselt küll kattuvad eelnevatega, kuid on spetsiifilisemalt grupeeritud:

- Hedonistlikud väärtused (näiteks õnn, heameel, rõõm, nauding, meelelisus)
- Vitaalsed väärtused (näiteks elu, tervis, tahe, vormisolek)
- Esteetilised väärtused (näiteks ilu, ülevus, veetlevus, kunstipärasus)
- Teadmise väärtused (näiteks tõde, informatsioon, haritus, haridus, tarkus, teaduslikkus)
- Usulised väärtused (näiteks usklikkus, lootus, pühadus, halastus)
- Inimlikud väärtused (näiteks altruism, sõprus, armastus, truudus, vabadus, vennalikkus, au, patriotism, turvalisus)

- Võimu väärtused (näiteks jõud, võimsus, sõjakus, rikkus, raha, võidukus)
- Õigluse väärtused (näiteks õiguspärasus, inimõigused, võrdus, seaduslikkus)
- Eetilised väärtused (näiteks headus, moraalsus)
- Ökoloogilised väärtused (näiteks looduskaitse, loomade õigused)
- Egoloogilised väärtused (näiteks südametunnistus, egoism, ahnus). (Wikipedia 2014)

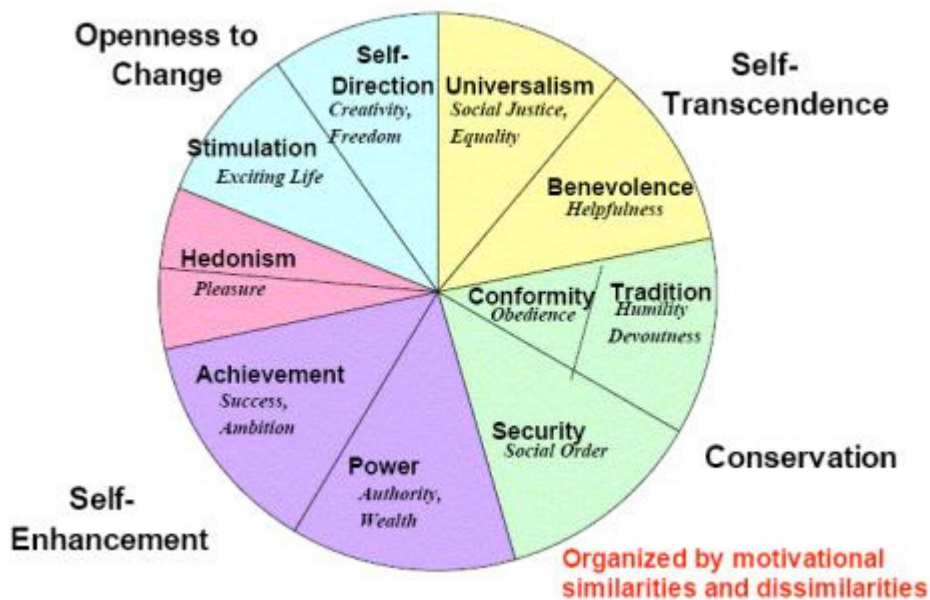
Eelnevad kaks klassifikatsiooni tüüpi jaotavad väärtused vastavalt nelja ja üheteistkümnesse väärtuste rühma, mis käsitlevad sotsioloogilisi väärtuseid. Autor aga käsitleb oma lõputöös lisaks sotsioloogilistele väärtustele ka materiaalseid ning võimu väärtuseid.

Viimase väärtuste klassifikatsioonina toob töö autor välja Shalom H. Schwartz'i poolse väärtuste teooria klassifikatsiooni, mis on jagatud kümnesse gruppi, mille iga osa saab käsitleda, kui keskset motivatsiooni käitumises. Selle klassifikatsiooni eeliseks on see, et nende väärtuste vahelisi seoseid on uuritud ja tõestatud, et need eksisteerivad. Schwartz'i järgneva kümne põhiväärtuse grupeerimise, mille iga väärtuste jaotuse osa, saab kirjeldada ja kujutada läbi selle keskse motivatsiooni eesmärgi. Allpool toodud klassifikatsiooni kasutatakse ka töö analüüsis osas, kus üksikväärtuseid tuuakse välja, kasutades Shalom H. Schwartz'i koostatud valdkondlike jagamiste põhimõtteid:

- Enese juhtimine. Iseseisev mõtlemine ja käitumine, valikud, loomine ja uurimine.
- Stimulatsiooni. Elamused, uudsus ja elu muudatused.
- Hedonistlikud. Isiku enda rahulolu ja meeldivus
- Saavutused. Isiklik edu läbi kompetentsuse demonstreerimisele vastavalt ühiskonna normidele.
- Võim. Sotsiaalne staatus ja prestiiž, kontroll või domineerimine inimeste või ressursside üle.
- Turvalisus. Ühiskonna, suhete ja isiku harmoonia, turvalisus ja stabiilsus.
- Vastasseis. Käitumise normid ja impulsid, mis võivad häirida või kahjustada teisi ja segada ühiskondlike ootuslike norme
- Traditsioon. Traditsioonilise kultuuri ja religiooni, austus, pühendumus ja aktsepteerimine, tasemel mida näeb ette ühiskond.
- Lähedased suhted. Lähedaste inimeste heaolu suurendamine ja säilitamine.
- Maailmavaade. Kõikide inimeste, loomade ja looduse mõistmine hindamine, tolereerimine ja kaitsmine. (Schwartz 2006)

Schwartz on oma põhiliste väärtuste klassifikatsiooni välja töötanud kultuuriliselt ja majanduslikult väga erinevas ühiskonnas. Küll aga on välja toodud, et kaheksateistkümne riigi uurijad on tema teooriat oma ühiskonnas testinud tuues sisse nende poolt eeldatavaid olulisi näitajaid, mis Schwartzi teoorias puuduvad. Nende uuringute tulemustest on selgunud, et lisatud kategooriad ei mängi olulist rolli, seega on kinnitatud teooria olulisus ja tõesus.

Uurimustöö koostamisel on lähtunud viimasena välja toodud klassifitseerimise mudelist. Antud teooria ei too välja vaid väärtuste võimaliku jaotust, lisatud on motivatsiooniliste sarnasuste teooria, millised väärtused motiveerivad inimeste käitumist ja millisel viisil.

Joonis 1. Schwartzi põhiväärtuste motivatsiooniliste sarnasuste teooria (Schwartz 2006)

Shalom H. Schwartzi teooria jagab väärtused kümnesse rühma, mida on eespool käsitletud ja kasutatakse hilisemas uurimuse analüüsi osas. Need kümme gruppi on organiseeritud vastavalt motivatsioonilistele sarnasustele ja erisustele nelja motivatsiooni kategooriasse, mis on toodud joonisel 1. Need motivatsiooni osad on jaotatud nelja gruppi ja nad tasakaalustavad üksteist paaridena, muudatustele avatus vastukaaluks konservatiivsus ning teiste heaolu vastukaaluks enese ambitsioonid ja heaolu.

1.3 Varasemate uuringute tulemused ning väärtuste mõju ühiskonnale ja majandusele

Väärtushinnangute laialdasem uurimine Eestis algas 1960. aastate keskel Tartu Ülikoolis, selle eestvedajaks oli Mikk Titma. Oma 2010 aasta intervjuus Raivo Juurakuga toob Mikk Titma välja näite, kuidas inimeste väärtuste uurimine aitas kaasa töö efektiivsuse tõusule ja piirkonna majandusliku arengu kasvule. „Uuris inimeste vaba aega sotsiaalse planeerimise objektina. Eeskujuks olid 1960. aastate uuringud USA-s – kõige kapitalistlikumal maal. Ameerika sotsioloogid jõudsid järeldusele, et töötajate efektiivsema kasutamise võti peitub sotsiaalvaldkonna, ennekõike vaba aja paremas korraldamises. Inimene töötab palju paremini, kui ta pärast tööd korralikult välja puhkab. Näiteks Detroitis lõpetati õhtune alkoholimüük, rajati spordisaale, kultuurikeskusi, avati koolimajad piirkonna täiskasvanutele. Ja tuldi sotsioloogia toel tollasest kriisist välja.“

Väärtuste uurimise kohta on Saarniit oma 1995 aasta publikatsioonis öelnud: „Väärtushinnangute tõlgendamisel näeme tihtipeale kaht äärmust. Ühelt poolt peetakse väärtusteadvust isiksuse tuumaks, mis mängib peamist rolli tema tegevuse ja käitumise regulatsioonis. Sotsioloogiaski olid pikka aega populaarsed teooriad, mis pidasid väärtusi selle teaduse põhiliseks uurimisobjektiks ning püüdsid seletada ühiskondlike protsesse väärtuseliste nähtuste baasil (ühiskonna nn. väärtuselis-normatiivsed mudelid). Teiselt poolt aga peetakse väärtushinnanguid tihtipeale millekski selliseks, mida on küll huvitav teada-uurida, kuid mis tegelikult midagi suurt ei tähenda ega isiksuse ega ühiskonna seisukohalt.“

Tuginedes eelpool toodud näitele ja Saarniidu poolt välja toodud kahele äärmusele, leiab töö autor, et väärtushinnanguid tähtsustatakse järjest enam. Eriti tänapäevases majanduslikus olukorras, kus räägitakse väärtusahelatest ja väärtuspõhisest turundusest võib väita, et väärtushinnangute tähtsus on tõusmas ja nende tundmine ning mõõtmine on oluline nii organisatsiooni arengu, toote brändimise kui ka haridus ja majandusreformide seisukohalt. Teades, mida inimesed väärtustavad ehk millele tuginedes nad oma otsuseid teevad on võimalik suunata reklaami ja anda tootele lisaväärtuseid, millest tarbijad huvituvad, näiteks keskkonna sõbralik.

„Väärtusteadvuse muutumise põhjuseid tuleb seostada laiemate sotsiaalmajanduslike teguritega nagu majanduskasvu pidurdamine seitsmekümnendate aastate lõpul, defitsiitmajanduse ja korrupsiooni süvenemine, elanikkonna majanduslik diferentseerumine jne. Oluliseks teguriks oli kahtlemata ka noorsoo haridustaseme tõus, massiteabevahendite tormiline areng, impordikaubanduse laienemine jms.“ (Saarniit 1995)

Kord juba välja kujunenud väärtuseliste arusaamade süsteem ei ole igavesti püsiv, kuid ta on vägagi inertne, ning ka selle kõige pindmises kihis - väärtushinnangutes valitseb selgelt tajutav seaduspära. Isegi üksikisiku hinnangud ilmutavad ootamatut järjepidevust. (Saarniit 1995) Sellest tulenevalt leiab töö autor, et inimeste põhiväärtused ei muutu väga kergelt, küll aga võib tajuda mõnede väärtuste olulisuse tugevnemist või nõrgenemist. Sellist muutust võib tunda peale isiku elukeskkonna vahetust, näiteks: kolimisel maalt linna, ühest riigist teise või majandusliku olukorra muutumisel.

Inimeste elu olukord annab võimaluse püüelda ja väljendada teatud väärtusi kergemalt, kui teisi. Näiteks, rikkad inimesed saavad kergemini püüelda võimu väärtuste poole ja inimesed, kes töötavad loomingulistel elukutsetel, saavad kergemini püüelda enese väljenduse väärtuste poole. Väikeste lastega vanematel on raskendatud elu muudatustega seotud väärtuste poole püüdlamine (reisimine, suhete paindlikus, kultuuri sündmustest osavõtt - autor) kuna see on seotud riskantsete tegevustega. Samas on inimestel, kellel on tugevalt traditsioonilised perekonnad keeruline väljendada maailma väärtuseid. Ühesõnaga, keskkond, kus inimene elab teeb mõningate väärtuste poole püüdlamise või nende väljendamise, kas kergemaks või raskemaks ja annab rohkem või vähem väärtust selle poole püüdlejale. Näiteks keskkond, kus on tugevad soolised stereotüübid, taunib naise püüdlamast võimu poole, küll aga hindab nende püüdlusi perekonna väärtuste hoidmisel. (Schwartz 2006)

Schwartz toob eelnevate autorite poolt tood väitele, et väärtused on püsivad ja need on iga inimese sisemised motivaatorid tegutsemiseks, lisaks juurde ka keskkondliku ja kultuurilise mõju. Eesti ajakirjandus uurib ja räägib järjest enam naiste ja meeste palgalõhest ning soovõrdsusest. Sooline võrdsus Eestis ja teistes lääneistunud riikides on oodatav ja rahva poolt aktsepteeritav, samas vähem arenenud Aasia ja Lähis-Ida riikides oleks see tugevalt traditsioonide vastane.

Suurbritannias läbi viidud noorte uuringust selgub, et noored elavad tulevikus, nende väärtused on kohandatud pigem tuleviku ootustele, kui hetke võimalustele. Noored väljendavad järjest rohkem enda sisemisi ootuseid, isikuomadusi ja tahavad, et neid väärtustataks, kui indiviide. Uued nõuded ja ootused on ka moele, poliitikale, suhetele ja töökohale. Paljud noored tahavad olla iseenda peremehed, mitte müüa oma hinge ühiskonnale või organisatsioonile. (Moorcroft 1997)

Moorcrofti ja Schwartzi väidetele tuginedes leiab autor, et paljud noored küll soovivad olla isiksused ja eristuda eakaaslastest, samas tahavad kõik kuuluda ja olla ühiskonna poolt omaks võetud. Kõige tugevamalt mõjutavad eakaaslaste hoiakud just noori inimesi. Autor leiab, et selle põhjuseks on noorte tihedam omavaheline lävimine, nii koolis, kui sõprusringkondades. Valdav osa noori veedab suurema aja eakaaslastega, samal ajal tegeleb vanem põlvkond pigem oma pere ja lastega. Noorele pere ja ühiskonna poolt antud väärtuseid võib tugevalt mõjutada tutvusringkond. Sellest tulenevalt peaks väärtuseid, mida me oma ühiskonnas hoida soovime, tutvustama kõikidele noortele juba kasvufaasis.

Eesti riigis olid väärtused kümme aastat tagasi sotsioloogide pärusmaa, tänapäeval seostatakse väärtuseid järjest rohkem ühiskonna üldise heaoluga ja tuuakse välja mõjusid majandusele. 2007 aastal toimus konverents „Mõtestatud Eesti: väärtused ja valikud“, see oli esimene samm väärtuste kasvatamiseks ja läbi väärtuste inimtegevuste suunamiseks, et tagada jätkusuutlik Eesti riik. Tollane Haridus- ja teadusminister Mailis Reps tõi oma intervjuus Eesti Päevalehele välja paar olulist punkti.

„Tänapäeva inimene kuulub üheaegselt mitmetesse eri kooslustesse, kus orienteerumiseks on vaja tunda nii oma erinevaid identiteete kui ka nende hierarhiat. Ainult ühiskonnaelu tugisammastest – aususest, õiglusest, kokkulepete ja seaduste austamisest, hoolivusest, sallivusest, osavõtlikkusest, solidaarsusest ja vastutusest – lähtudes on see võimalik. Siit tuleneb eri riikide haridusparadigmade lähedus: nende kõigi eesmärk on tagada ühiskonna sidusus, luua olukord, kus ühiskonnal oleks võime omada ja toota sotsiaalset kapitali.“

Esimeseks oluliseks punktiks peab töö autor asjaolu, et ühiseväärtuste kasvatuse olulisust on mõistetud ja Eesti ühiskonna ühte liitmise nimel hakati tegutsema.

„Eestis oleme suutnud püstitada ilusa ideaali: olla tark ja tegus rahvas ning elada teadmistekesksetes ja demokraatlikes ühiskonnas, olla õnnelik ja väärtustada oma kodu ja

perekonda. Tegelikkus aga näitab, et eesmärged saavutatakse sageli pseudodemokraatlikult, professionaalsuse seisukohast lühinägelikult ning kodu ja perekonna, laiemas mastaabis kodumaa ja rahva tulevikuvajadusi eirates. Eestlaste identiteedi oluline tegur, tähtis kandja on eesti keel. On heameel näha riigi suurenevat toetust emakeele säilimisele ja arendamisele. Ometi levib üha enam seisukoht, mille järgi Eesti kõrgharidus ja teadus peaksid olema ingliskeelsed; emakeele prestiiž võiks olla palju kõrgem nii kooliainete hulgas kui ka igapäevases kasutuses.“

Töö autor leiab, et nii Eesti kui ka võõrkeelte oskamine rikastab noort ja annab tulevikus rohkem võimalusi Euroopa ühtses majandusruumis hakkama saamiseks. Samas nõustub ta, et eesti keelt tuleb rohkem hinnata ja tähtsustada, kuna see on meie väikse riigi kultuuri ja ühtsuse üks alustalasid.

Paar aastat peale eelpool mainitud konverentsi ja intervjuud, 2. märtsil 2009 kinnitas Haridus- ja teadusministeerium riikliku programmi „Eesti ühiskonna väärtusarendus 2009-2013“. Rahvuslusel ehk patriotismil võib olla kaks erinevat vormi *kultuurilis-keeleline* rahvuslus (mis keskendub eesti keelele, kultuuriloomingule, traditsioonidele) ning *kodanikurahvuslus* (mis põhineb Eesti riigi aluseks olevatel poliitilistel väärtustel, nt vabadus, demokraatia, õigus). Erinevalt kultuurilisest rahvuslusest, mis teeb vahet erinevate kultuuride esindajate vahel, on kodanikurahvuslus avatud kõigile, kes tunnistavad vastavaid poliitilisi väärtusi. Need kaks rahvusluse normi ei pruugi olla vastuolus, ent siiani on nende mõtestamisega ja võimaliku ühitamisega väga vähe tegeletud. Eestlaste jaoks on seni olnud oluline just keelelis-kultuuriline rahvuslus, mis on küll eestlastel aidanud võõrriigi tingimustes säilitada oma keelt ja kultuuri, ent ei pruugi teha kõigist eestlastest veel automaatselt häid kodanikke. Seega on vaja kasvatada nii eestlaste, kui siin elavate muulaste kodanikutunnet, demokraatlikes struktuuride osalemise taht, lojaalsust oma riigile ning sallivust kultuuriliste erinevuste suhtes. (RP „Eesti ühiskonna väärtusarendus 2009-2013“ kava 2008:2)

Nii Repsi intervjuust kui ka Eesti ühiskonna väärtusarenduse programmist võib välja lugeda, et Eestis elava rahva ühtekuuluvuse suurimaks takistuseks on riigi keelt mitte oskajate suur osakaal. Autor leiab, et see võib mõjutada tugevalt patriotismi, rahvusliku tunnet ja Eesti kultuuri vähest tähtsust noorte seas, mis võib olla üheks tugevaks põhjuseks noorte välismaale elama suundumisel.

Tänaseks päevaks on väärtuste uurimise ja hindamisega jõutud juba järgmisesse arengu faasi, väärtustest räägitakse järjest rohkem ja väärtuskasvatust alustatakse juba lasteaedades.

Väärtuskasvatuse programmi peamiseks eesmärgideks on ühiskonna jätkusuutlikumaks muutmine läbi ühiseväärtuste. Eesti keele osakaalu ja tähtsuse kasvatamine. Kas sellise ühiskondliku kasvatuse abil on võimalik noorte lahkumist ennetada, selgub tulevikus?

Kui väärtuskasvatusega on alles algust tehtud, siis Euroopa ühtsesse majandusruumi kuulub Eesti juba aastaid. See võimaldab paljudel noortel töötamise peaaegu kõigis Euroopa liidu riikides. „Tööjõu vaba liikumise strateegia eesmärk on saavutada võimalikult kaasav majanduskasv, suurendada üldist tööhõivet ja tõhustada olemasoleva tööjõu kasutamist“ (O. Soosaar 2014).

Töö autor leiab, et sellisel viisil tööjõu jagamine on mõistlik, inimesed elavad seal, kus on tööd. Samas kõik inimesed seda ei tee, ka rasketes oludes, nagu majanduslangus, leidis inimesi, kes lahkusid, kuid oli ka palju neid, kellel lahkumine Eestist ei olnud mõeldav. Autor loodab oma uurimuse käigus leida tugevaid erisusi Eestis elavate ja siit lahkunud noorte vahelises võrdluses. Võrdluse alla on võetud Austraalias elavad noored põhjusel, et Euroopasse minek on lihtne, Austraaliasse minemiseks on aga vaja viisat ja suuremat hulka raha nii lennureisi, viisa tagatise, kui ka sealsete kõrgete elamiskulude esialgseks katmiseks. Kuna sinna minek on majanduslikult ja seadusandlikult keerulisem, ning lähedased tuleb jätta pikemaks ajaks, peab olema tahe suurem.

Kogemused, mis välismaal saadakse ja raha, mis seal teenitakse annab lisa väärtuse ühiskonnale ja riigi rahakotile. „Eesti Panga andmetel saatsid välismaal elavad ja töötavad inimesed eelmisel aastal Eestisse 324 miljonit eurot ehk 245 eurot elaniku kohta, mis moodustab 1,8 protsenti riigi sisemajanduse kogutoodangust (SKT)“ (Oja 2014).

Autor toob välja, et noorte välismaale mineku negatiivseks küljeks on suur tõenäosus, et nad jäävadki sinna alaliselt elama ja taotlevad ka kohapeal oleva riigi kodakondsuse, seda just riikide puhul, kus Eestlased vajavad viisat, nagu Austraalia. Suure hulga noorte lahkumine on koormaks sotsiaalkindlustus süsteemile, kuna rahvastik vananeb ja tekib tugevalt negatiivne iive.

„Ja kui meie majandus suudaks veel toime tulla madalamast sündimusest tingitud vananemise tingimustes, siis topelt kiiremini halveneva tööealiste ja ülejäänud elanikkonna suhte juures muutub see järjest küsitavamaks. Seega, ülekaalukas väljarändes poleks ei pikas ega ka lühiajalises perspektiivis mingit majanduslikku probleemi, kui see ei toimuks vananeva rahvastiku foonil.“ (Vitsur 2014)

2. ANDMETE KOGUMISE JA ANALÜÜSIMISE METOODIKA

Lõputöö teine osa annab ülevaate lõputöö käigus kasutatud andmete kogumise põhimõtetest ja kirjeldab analüüsi metoodikat. Peatüki esimeses pooles kirjeldab autor andmete kogumise meetodit, põhjendab küsimuste valikut ja toob välja valimi moodustamise põhimõtted. Peatüki teises osas tuuakse välja andmetöötluse põhimõtted ja kasutatud meetodid.

2.1 Lõputöö andmete kogumise ja valimi moodustamise metoodika

Käesoleva uuringu läbiviimiseks oli otstarbekas kasutada elektroonilist küsimustikku. See võimaldas suhteliselt madalate kuludega hõlmata suurt hulka vastajaid. Samuti saab vastaja ankeedi täitmiseks valida endale sobivaima aja ning seega on vastused läbimõeldumad, kui näiteks intervjuu või telefoniküsitlusel. Elektroonilise küsitluse eeliseks paberil jagatava ankeedi ees on keskkonna säästlikus ning andmete sisestamisel tehtavate vigade vältimine. Suurimaks ohuks selle meetodi juures võib lugeda küsimuste valesti tõlgendamist, seega peavad olema kõik küsimused vastajatele üheselt mõistetavad.

Küsimustiku koostamiseks kasutas autor selleks spetsiaalselt väljatöötatud ankeet.ee töökeskkonda. Kuna töös uuritakse kahte erinevat gruppi, on koostatud kaks identset küsimustiku, mis erinevad vaid demograafiliste andmete osas. Mõlemad ankeedid koosnevad kuuekümnest skaala küsimusest, kus vastaja pidi hindama erinevate väärtuste tähtsust 10 palli skaalal. Lisaks sellele oli küsitluses veel 7 küsimust vastaja demograafiliste andmete ja välismaal viibimise aja kohta. Suurem osa demograafilistest küsimustest oli vastaja aja kokkuhoidu ja analüüsi lihtsustamist silmas pidades koostatud valikvastuste põhimõttel, näiteks vanus ja sissetulek.

Vaatluse alla on võetud 60 tuntud väärtust, mille kohta peaks esinema arvamus igal uuritaval subjektil. Need väärtused on jaotatud Schwartzi väärtushoiakute valdkondadesse. Järgnevas

loetelus on välja toodud autori poolt kasutatav klassifikatsioon ning küsimustikus olevad märksõnad rasvases kirjas:

- Enese juhtimine. Iseseisev mõtlemine ja käitumine, valikud, loomine ja uurimine. **Põhimõttekindlus; Eristumissoov; Teadmised, Oskused; Oma ülesannetesse tõsiselt suhtumine (kohusetunne).**
- Stimuleerimise väärtused. Elamused, uudsus ja elu muudatused. **Reisimine; Vabadus; Kultuuri sündmustest osavõtt; Suhete paindlikus.**
- Hedonistlikud. Isiku enda rahulolu ja meeldivus. **Õnn; Seksuaalsus; Optimism; Ülekaalulisus; Välimus; Puhtus; Enda eest hoolitsemine.**
- Saavutused. Isiklik edu läbi kompetentsuse demonstreerimisele vastavalt ühiskonna normidele. **Enesetõestamine; Karjääri võimalus; Kõrgem haridus; Töökus; Täpsus; Autojuhi lubade olemasolu; Visadus; Vaprus.**
- Võim. Sotsiaalne staatus ja prestiiž, kontroll või domineerimine inimeste või ressursside üle. **Võim; Jõud; Rikkus; Kuulsus.**
- Turvalisus. Ühiskonna, suhete ja isiku harmoonia, turvalisus ja stabiilsus. **Materiaalne kindlustatus; Oma kodu; Auto omamine.**
- Kuuletumine. Käitumise normid ja impulsid, mis võivad häirida või kahjustada teisi ja segada ühiskondlike ootuslike norme. **Viisakus; Heatahtlikus; Tänuikkus; Võrdsus; Südametunnitus; Ausus; Tõde; Seaduste järgimine; Teiste abistamine.**
- Traditsioon. Traditsioonilise kultuuri ja religiooni, austus, pühendumus ja aktsepteerimine, tasemel mida näeb ette ühiskond. **Patriotism; Eesti keel; Traditsiooni hoidmine; Päritolu tähtsustamine; Religioon.**
- Lähedased suhted. Lähedaste inimeste heaolu suurendamine ja säilitamine. **Sõbrad; Perekonnale pühendamine; Vanemate inimeste austamine; Armastus; Abiellus olemine; Laste saamine.**
- Globaalsed väärtused. Kõikide inimeste, loomade ja looduse mõistmise hindamine, tolereerimine ja kaitsmine. **Keskkond; Looduse hoidmine; Loomade õigused; Inimõigused; Elu.**

Lisaks põhiväärtustele on uuritud ka kaasaegse ühiskonna mõnesid olulisemaid väärtuseid, mida edasises uuringus käsitletakse eraldiseisva klassifikatsiooni osana: **Mood; Brändi toodete omamine; Kiire internet; Tehnoloogia uuendustega kaasas käimine**

Küsitluses kajastatud väärtuste valikul on lähtunud autor tugevalt oma isiklikest eelistustest, kui ka soovist katta võimalikult suur osa eri valdkondi. Uuringusse on toodud palju kaasaegseid väärtuseid, nagu näiteks mood, kiire internet ja tehnoloogia uuendustega kaasas käimine.

Lahtiseid küsimusi oli ankeedis kasutatud vaid juhul, kui valikvastused ei olnud mõistlik välja tuua, näiteks: Kui kaua oled Austraalias viibinud ja kui kauaks plaanid sinna jääda?

Ankeedi demograafilistes küsimustes tuleb kahe grupi puhul sisse erinevus palga osas, kuna palgatase on Austraalias kõrgem on palga skaala ühel juhul sealse taseme järgi dollarites ja Eestis olevate noorte puhul eurodes.

Lisaks sellele on uuritud Austraalias viibivate noorte käest nende seal oldud aega ja kauaks plaanitakse sinna jääda. Eestis olevate noorte käest aga, kas neil on kogemusi välismaal töötamisega ja lahtise küsimusena, kus riigis ja kui kaua?

Uuringuks kasutatud ankeedi põhiosa on ära toodud Lisas 1, Austraalias viibivate noorte demograafiline ja välismaal viibimise aega uurivad küsimused Lisas 2 ning Eestis elavate noorte sama teemaliste küsimuste osas Lisas 3.

Valimi koostamisel on lähtunud mitmest olulisest aspektist, kuna töö eesmärgiks on võrrelda eesti noorte väärtuste erisust, on uuritud kahte võimalikult sarnast gruppi, mis erinevad ühe kindla teguri poolest. Pooled uuritavatest subjektidest elavad hetkel Austraalias teised aga Eestis. Sellest lähtuvalt joonistus välja ka järgmine oluline tegur, vastajate vanus. Kuna Austraalia töö- ja puhkeaja viisat saavad taotleda vaid 18-30 aastased noored, oli oluline ka Eestis läbi viia küsitlus samas vanuses inimeste seas. Valimi moodustamise üheks kriteeriumiks oli ka selliste noorte osakaal ühiskonnas, et oleks võimalik küsitleda mõlemas grupis sama arv inimesi.

Valminud ankeedid edastati soovitud valimile sotsiaalmeedia portaali Facebook kaudu. Selleks, et saada vastused Austraalias viibivatelt noortelt jagas autor veebipõhist küsitlust, sotsiaalmeedia portaali suletud grupis – Eestlased Austraalias. Identset lähenemist on kasutatud ka Eesti noorte küsitlemisel, autor on jaganud antud küsitlust oma tutvusringkonnas ning lumepalli efektina on seda edasi jaganud teised inimesed. Sellisel viisil edastatud ja valimit mitte väga tugevalt piiravad printsiibid, annavad võimaluse saada vastuseid erinevate eluvaldkondadega noortelt nii Eestis, kui Austraalias. See annab aluse uuringu võimendamiseks laiemale üldsusele.

2.2 Lõputöös kasutatav andmetöötlus meetod

Lõputöö teostamisel on kasutatud kvantitatiivset meetodit. Autor on viinud läbi arvandmete ja statistiliste andmete analüüsi. Sellisel viisil koostatud ja analüüsitud uurimust on võimalik hilisemalt sama küsitluse põhjal korrata ja mõõta tulemuste muutust.

Andmete kogumiseks on autor kasutanud ankeet.ee veebipõhise küsitluse tarkvara. Saadud andmed on imporditud Microsoft Office Excel programmi, milles on teostatud andmete analüüs. Programmi valikul on lähtutud selle laialdasest levikust, autori programmi kasutus oskusest ja ühilduvusest tekstitöötlus tarkvaraga.

Vastajad on väärtuseid hinnanud kümne pallisel skaalal, kus 1 tähendas, et see väärtus ei ole vastajale oluline ja 10, et selle väärtuste ei ole vastajal võimalik elada. Andmete analüüsimisel on tuginetud teoorias toodud autorite väidetele, mille kohaselt:

- Väärtuste kasvatus algab kodus, vanemad kannavad endale omased väärtused üle oma lastele.
- Väärtused on veendumused või mõtted, mis on seotud soovitatavate tagajärgede või käitumisviisidega, on konkreetsetes olukordades püsivad, suunavad käitumise, inimeste või sündmuste valikut ning järjestuvad suhtelise tähtsuse järgi.
- Kord juba välja kujunenud väärtuseliste arusaamade süsteem ei ole igavesti püsiv, kuid ta on vägagi inertne, ning ka selle kõige pindmises kihis - väärtushinnangutes valitseb selgelt tajutav seaduspära.
- Isiku väärtuste väljendamist piiravad elamistingimused ja ühiskonna traditsioonid.

Küsitluses osalenud noored on tulevased vanemad, neile omased väärtused kantakse üle järgmistele põlvkondadele, mis teeb neist väärtuste soovitajad. Sellest tulenevalt on andmete analüüsimisel lähtutud väärtuste aritmeetilistekeskmete arvutamise põhimõttest, mida kõrgem keskmine seda omasem see on vastajate rühmale. Arvutamise põhimõte seisneb kõigi vaatluse all oleva rühma väärtuste kokku liitmises ja jagamises vastajate arvuga. Aritmeetilised keskmised on analüüsi aluseks valitud, kuna need võimaldavad käsitleda väärtushinnangute mõlemat äärmust, tuues välja analüüsitava segmenti üldise väljavaate iga väärtuse kohta. Saadud tulemused võivad olla skaalal ühest kümneni ning esitatud on kahe komakohaga. Kõrgemalt

keskmise hinnangu puhul on tegemist väärtusega, mis on vaadeldava segmendi jaoks elutähtis, madala keskmise skoori puhul aga väärtusega, mida vastajate grupp ei hinda.

Demograafiliste andmete analüüsimisel on välja toodud vastajate keskmine vanus. Perekonnaseisu on väljendatud protsendina ehk osakaaluna vastajatest. Samal viisil on hinnatud haridustaset, keskmist sissetulekut ja elukohta.

Eestis elavate noorte välismaal töötamise ja elamise kogemuse kohta oleva lahtise küsimuse vastuse analüüsimisel on esmalt toodud välja noorte osakaal ja seejärel keskmine välismaal viibimise aeg ning riigid alustades enim mainitutest.

Austraalias elavate noorte lahtiste küsimuste; Kui kaua oled Austraalias viibinud? Kui kauaks plaanid Austraaliasse jääda? Vastuste analüüsimisel on esmalt toodud välja noorte seal elamise aeg, mis on järjestatud alates lühemast kuni pikemani ning seejärel jaotatud vastajad kolme gruppi: alla aasta, üks kuni kolm aastat ja üle kolme aasta Austraalias elanud. Teise küsimuse analüüsimisel on vastused jaotatud kolme kategooriasse: Noored, kes plaanivad Austraaliasse jääda alaliselt, noored, kes plaanivad järgneva viie aasta jooksul koju naasta ja noored, kes ei ole oma plaanides kindlad.

Analüüsis võrdleb autor esmalt Eestis ja Austraalias elavate noorte väärtuste aritmeetilisi keskmiseid vastavalt viiele vaatluse all olevale rühmale: Eestis püsivalt elavad noored, hetkel Eestis olevad noored kellel on välismaal töötamise kogemus ja Austraalias alla aasta, üks kuni kolm aastat ja üle kolme aasta Austraalias elanud noored. Seejärel toob autor välja väärtuste hierarhia vastavalt aritmeetilistele keskmistele. Mõlemas riigis on küsitlust täitnud võrdne arv vastajaid, viies toodud rühmas on vastajate arv erinev, seega on väärtuste välja toomisel kasutatud osakaalu põhimõtet.

Analüüsi võrdleva osa lõpus välja toodud koond analüüsi koostamisel on esmalt arvutatud kõigi 60 väärtuse aritmeetilised keskmised, seejärel on väärtused jagatud rühmadesse ja arvestatud rühma üldine keskmine. Need väärtused on seejärel jaotatud nelja motivatsiooni gruppi ja arvestatud iga motivatsiooni grupi aritmeetilised keskmised väärtused. Saadud tulemused võimaldavad analüüsida kõigi toodud väärtuste vahelisi seoseid kahe vaatluse all oleva elukoha riigi ja loodud viie rühma vahel.

3. ANDMETE ANALÜÜS, JÄRELDUSED JA ETTEPANEKUD

Kolmas osa on pühendatud valimi demograafiliste andmete analüüsile, võrreldakse vastajate demograafilisi andmeid vastavalt praegusele elukohariigile ja välismaal töötamise kogemusele ning seal elamise ajale. Uurimuse käigus saadud andmete analüüsiga saab tutvuda kolmanda osa teises peatükis, mille alla on toodud alampeatükina motivatsiooni teooria põhine võrdlus. Kolmanda osa viimase peatüki on autor pühendanud töös tehtud järeldustele ja ettepanekutele.

3.1 Demograafiliste andmete analüüs

Antud töö analüüsimisel on lähtutud eelnevalt kirjeldatud põhimõttest, et inimese väärtuseid muutuvad vaid pikema ajaliselt teises majanduskeskkonnas viibides. Sellest tulenevalt on vastajad jagatud viide kategooriasse, Eestis olevad noored kahte ja Austraalias viibivad Eesti noored kolme. Eestis olevate noorte jaotusel on aluseks võetud nende kogemused välismaal töötamisega ja Austraalias elavate noorte puhul on jaotuse aluseks nende seal viibitud aeg.

Eestis elavate noorte hulgast on eelnevalt välismaal, kas lühema või pikema ajaliselt viibinud 35% vastanutest, ülejäänud 65% puudub kogemus välismaal elamise ja töötamisega. Selle küsimuse aluseks võtmise on eelduseks on, et kord juba välismaal käinud noor, on altim uuesti lahkuma. Austraalias elavate Eesti noorte puhul on koostatud kolm gruppi, esimeses on noored, kes on seal viibinud alla aasta – 37% vastanutest, noored, kes on seal olnud aasta kuni kolm – 42% vastanutest ning üle kolme aasta 21%.

Järgnevates lõikudes toob töö autor välja kõikide võrdluse aluseks võetud gruppide demograafilised näitajaid.

Eestis elavad noored, kellel puudub välismaal elamise ja töötamise kogemus. Vastajate keskmiseks vanuseks on 24,1 aastat. Tugevamalt olid esindatud 21 ja 27 aastased. Enamus vastajatest on vallalised – 69,2%, abielus noori oli vastajate seas 29,3% ja lahutatud 1,6%. Suur

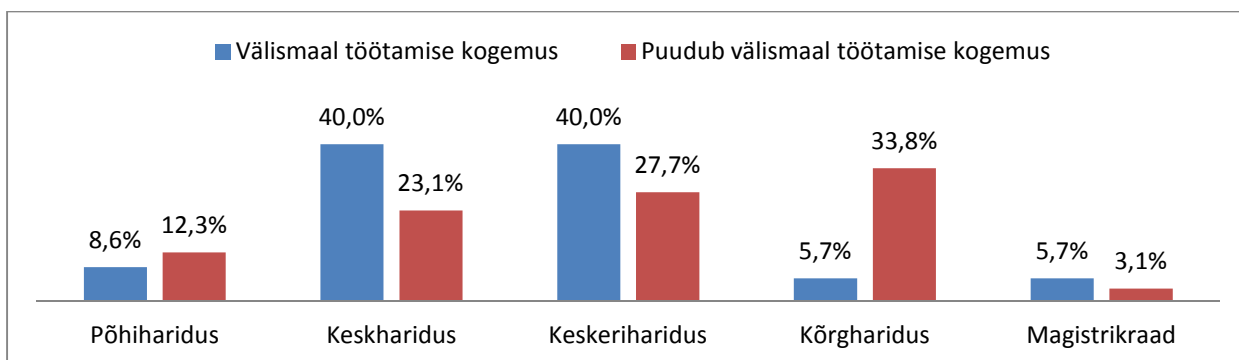
osa noori elab oma majas või korteris 32,3%, sama suur protsent vastajatest üürib elukohta, kas koos elukaaslase või sõpradega. Vanemate juures elab 26,2% ja üksi üürib elamispinna 7,7% noortest. Vastanutest üks elab ühiselamus. Haridustasemetest populaarseim on kõrgharidus – 33,8%, teisel kohal on kesk-eri haridus 27,7% ja kolmandal keskharidus 23,1%. Doktori kraadiga vastajaid ei ole, põhiharidusega aga 12,3% ja magistri kraadiga 3,1%. Sissetulekutasemelt on enim 501-750 € ja 751-1000 € kuus teenivaid noori, mõlemas vahemikus 23,1 %. Sellest kõrgema sissetulekutasemega noori on 18,4% ja madalamaga kuni 300 € ja 301-500 € vastavalt 9,2% ja 26,2%.

Eestis elavad noored, kellel on lühema või pikema ajaline välismaal elamise ja töötamise kogemus. Vastajate keskmiseks vanuseks on 24,3 aastat. Sarnaselt eelmisele grupile on ka siin vallaliste inimeste osakaal suurim 68,6%, abielus on 28,6% vastanutest ja 2,7% on lahutatud. Elukoha liigi järgi oli aga jaotus järgnev: Ühiselt koos sõprade või kaaslasega üürib eluaset 34,3% vastanutest, oma elamine on 31,4 % vastanutest, vanemate juures elavaid noori on 17,1 % ja neid, kes üksi elamist üürivad on 8,6%, ka selles grupis leidis üks noor, kes elab põhiliselt ühikas ja kooli välisel ajal koos vanematega. Ühel vastanul on isiklik korter, mida ta välja üürib ja üks vastanutest elab kolmes linnas. Haridustasemetest on populaarseimad kesk-eri ja keskharidus, mõlemad 40%, põhiharidusega noori 8,6% ja kõrgema ning magistri kraadiga noori mõlemas jaotuses 5,7%. Kuu sissetulekust on populaarseim 301-500 € 34,3% osas, teisel kohal on 501-750 € teenivate noorte osakaal 25,7%, sellest madalamat kuni 300 € saavad on vaid 5,7 %. Sissetulek puudub 11,4%, ning sama protsent on ka 751-1000€ ja üle 1001€ sissetulekut saavate noorte osas.

Keskmiselt on eesti noored veetnud välismaal 16,5 kuud. Populaarseimaks riigiks on Soome ja Rootsi, Inglismaa ja Austraalia. Üksikud vastajad on veel viibinud: Saksamaal, Hispaanias, Madalmaades, Belgias, Kanadas, Moldaavias, Küprosel, Kreekas, Poolas, Prantsusmaal, Ühendriikides ja Sloveenias. Enamus vastanutest on viibinud välismaal alla aasta, kuid leidub ka neid, kes on elanud võõrsil aastaid.

Eelneva kahe grupi suurimateks erinevusteks on haridustase, joonis 2. Noortel, kellel puudub välismaal töötamise kogemus on kõrghariduse omandanute osakaal 28,1% kõrgem eakaaslaste ees, kes on mingi aja veetnud välismaal. Samas on kõrgem ka vaid põhihariduse omandanud noorte hulk. Välismaal elanud noorte seal on tunduvalt kõrgem kesk ja kesk-erihariduse omandanute osakaal. Magistrikraadi osalus mõlemas grupis on madal, kuid kõrgem on ta

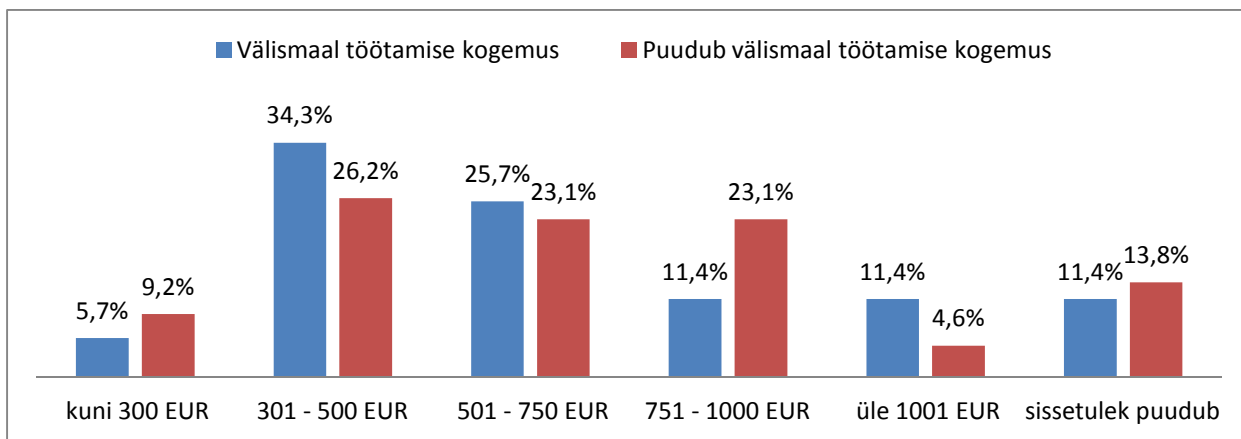
välismaal viibinute seas. Madalama haridustaseme põhjuseks välismaal viibinud noorte seas võibki pidada haridustee pooleli jätmist ja noores eas lahkumist.

Joonis 2. Eestis püsivalt elavate ja välismaal viibinud Eesti noorte haridustasemete võrdlus
(autori joonis)

Välismaal töötamise kogemusega noorte ja Eestis püsivalt elanud noorte perekonnaseisu ja elukohatüübi vahelised erinevused puuduvad. Välja võib vaid tuua, et püsivalt Eestis elanute seas on 9% suurem vanemate juures elavate vastajate osakaal.

Tugevat erisust on märgata ka noorte sissetulekutes, joonis 3. Välismaal viibinud noorte hulgas on madalama 301-500€ saavate osakaal 8,1% kõrgem, samas on selle rühma sissetulekutasemete kõrgema poole peal üle 1001€ teenivate noorte osa samuti 6,9% kõrgem. Eesti keskmist sissetulekut 751-1000€ saavad suuremas mahus (11,7%) noored, kellel puudub välismaal töötamise kogemus. Välismaal töötanud noorte madalama sissetulekutaseme põhjuseks võib tuua madalama haridustaseme. Oskustöölise kõrgem palgatase naaber riikides, Soomes ja Rootsis, võib ka siinkohal olla üheks motivaatoriks välisriiki suundumisel.

Joonis 3. Eestis püsivalt elavate ja välismaal viibinud Eesti noorte sissetuleku tasemete võrdlus (autori joonis)

Austraalias elavad Eesti noored, kes on seal viibinud alla aasta. Vastajate keskmiseks vanuseks 24,5 aastat. Vallalisi on vastajate hulgas 89,2%, abielus 8,1% ja lahutatute osakaal on 2,7%. Enamus noori rendib maja koos välismaalastega – 40,5%, koos kaasmaalastega elab 18,9% noortest, üksi elab vaid 10,8% ja hostelis elavate vastajate osakaal on 16,2%. Ülejäänud noorte majutus on töökoha poolt. Haridustasemete poolest on populaarseim kõrgharidus -40,5%, keskkharidus – 35,1% ja kesk-eriharidus - 16,2%. Magistri kraadi omanike on 8,1, põhihariduse ja doktori kraadiga vastajaid selles grupis ei ole. Enamus noori (32,4%) teenib nädalas 501-750\$, järgmise sissetulekuastme 751-1000\$ nädalas teenijate osakaal on 29,7% vastanutest. Alla 500\$ sissetulekuga nädalas on 5,4% noortest. 1001-1250\$ nädalas teenib 16,2% ja sama protsent vastanutest teenib ka üle 1251 \$ nädalas. Selle grupi vastajate hulgas ei olnud noori, kellel sissetulek puudub. Enamus vastanutest (67,6%) plaanib lähema viie aasta jooksul naasta kodumaale, oma plaanides ei ole kindlad 10,8% ja Austraaliasse alaliselt elada plaanib jääda 21,6% noortest.

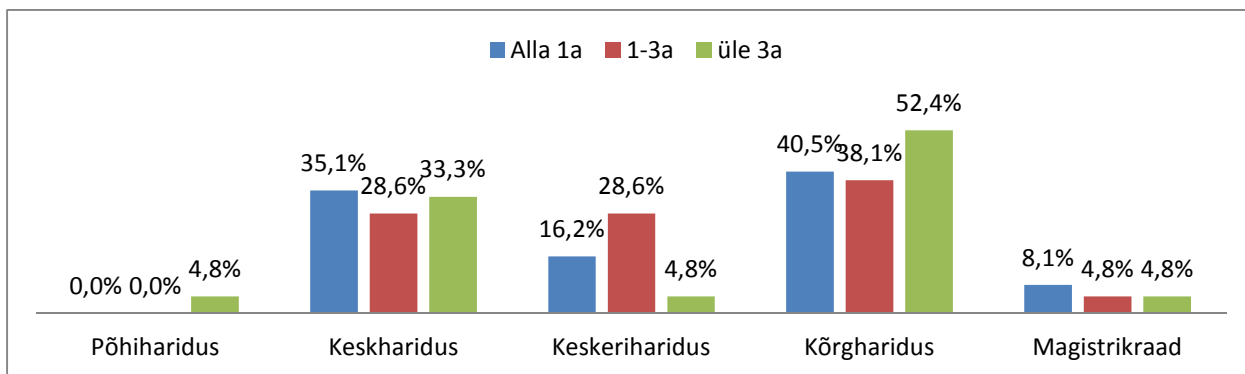
Austraalias elavad Eesti noored, kes on seal elanud üks kuni kolm aastat. Vastajate keskmiseks vanuseks on 24,8 aastat. Vallalisi on vastajate hulgas 81% ja abielus 19%, lahutatud subjekte vastajate hulgas ei ole. Enamus noori (42,9%) rendib eluaset koos välismaalastega, kaasmaalastega koos rentijate osakaaluks on 16,7%. Vastanutest 2,4% elab üksi ja 4,8% hostelis. Ülejäänud noored elavad, kas Austraaliasest või Eestlasest partneriga ühiselt, kas tema majas või on nad selle ühiselt rentinud. Enamusel vastajatest (38,1%) on kõrgharidus, keskkhariduse ja kesk-eri haridusega noorte osakaal on sama – 28,6%. Magistri kraadiga noori on 4,8% ning ka selles grupis puuduvad põhiharidusega ja doktori kraadiga vastajad. Pea pooled vastajatest

(42,9%) teenivad nädalas 751-1000\$. Alla 500\$ teenivate noorte osakaal on vaid 4,8%. Selle rühma esindajatest 7,1% teenib 1001-1250\$ ja sama suur osakaal noori on töötud. Kõrgemat sissetulekut, üle 1251\$ nädalas saab 9,5% vastanutest. Lähema viie aasta jooksul plaanib tagasi Eestisse tulla 57,1% vastanutest, oma otsuses ei ole kindel 7,1% ja alaliselt Austraaliasse plaanib jääda 35,7% vastanutest.

Austraalias elavad Eesti noored, kes on seal elanud üle kolme aasta. Vastajate keskmiseks vanuseks on 27 aastat. Vallalisi on vastajate hulgas 47,6% ja abielus 52,4%, ka selle rühma vastajate hulgas ei ole lahutatud noori. Üle poolte (52,4%) noortest rendib või omab maja koos elukaaslase või perega. Koos välismaalastega rendib elamist 23,8% ja koos eestlastega 19% vastanutest. Üksi elab vaid 4,8%, hostelis elavaid noori selles rühmas ei ole. Põhi-, kesk-eriharidusega ja magistri kraadiga noori on võrdselt 4,8%. Keskkharidusega noorte osakaal on 28,6% ja üle poolte on omandanud kõrghariduse – 52,4%. Alla 500\$ sissetulekuga vastajaid selles grupis ei ole ja ka madalamat 501-750\$ sissetulekut saavad vaid 9,5% vastanutest. Suurem enamus (42,9%) saab keskmist 751-1000\$ nädala sissetulekut, 1001-1250\$ sissetulekut saab 19% ja üle 1251\$ nädalas teenib 23,8% noortest. Sissetulek puudub 4,8% vastanutest. Lähema viie aasta jooksul plaanib Eestisse naasta vaid 14,3% selle rühma esindajatest, sama hulk noori ei ole veel oma plaanides kindlad ning 71,4% plaanib alaliselt Austraaliasse elama jääda.

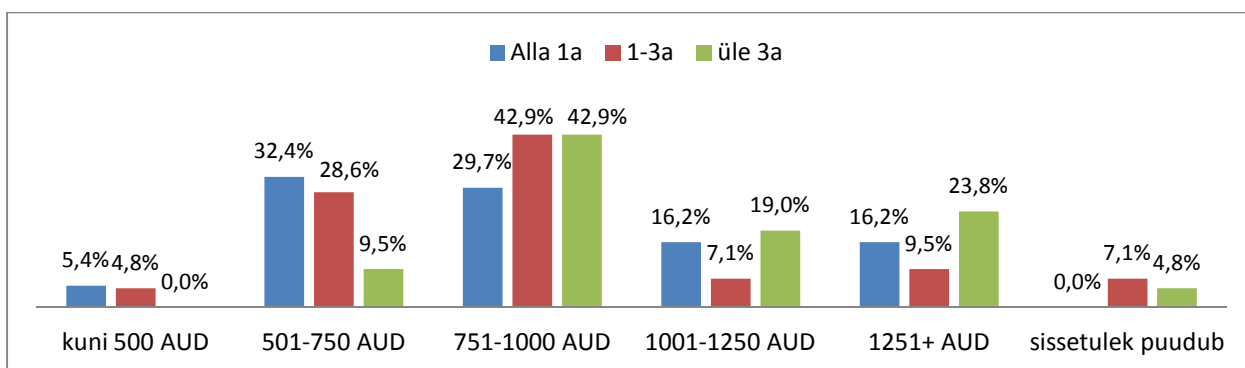
Võrreldes eelpool kirjeldatud kolme grupi demograafilisi näitajaid, selgub, et abielus noorte osakaal on tunduvalt suurem kauem Austraalias viibinute seas. Siinkohal võib olla põhjuseks nii vastajate keskmine kõrgem vanus, kui ka elukaaslase leidmine ja laste saamine ning püsiva viisa saamise hõlbustamiseks abiellumine.

Joonisel 4 on näha eelnevalt kirjeldatud kolme grupi haridustasemete võrdlus. Tugev erinevus on näha nii kesk-erihariduse kui ka kõrghariduse võrdluses. Üle kolme aasta Austraalias elanute osas on kõrgharidusega noorte osakaal märgatavalt suurem, õppeviisa on lisaks partnerlusviisale ja sponsorlusele lihtsaim moodus saada pika ajalist viisat Austraaliasse. Kesk-eri haridusega noori on enim aga just aasta kuni kolm Austraalias viibinute osas, teistes gruppides on selle haridus taseme esindajaid tunduvalt vähem.

Joonis 4. Austraalis viibivate Eesti noorte haridustasemete jaotus, vastavalt seal elatud ajale (autori joonis)

Võrreldes noorte sissetulekuid sõltuvalt nende Austraalias viibitud ajast on näha jooniselt 5, et mida kauem noored seal on olnud seda kõrgemat palka nad ka teenivad. Selle põhjuseks võib olla püsiva töökoha olemasolu. Noored, kes lähevad Austraaliasse võivad oma viisaga ühes kohas tööl olla maksimaalselt kuus kuud, ning enamus palgatakse „Casual“ ehk vaba graafiku alusel. Piirangut töötundide osas sellisel juhul ei ole, võib töötada nii 2-3 kui ka 70-80 tundi nädalas, ilma ületunnitasu saamata ja tööandja ei ole kohustatud tagama kindlat arvu tunde nädalas. Samuti ei maksta sellisel juhul puhkusetasu.

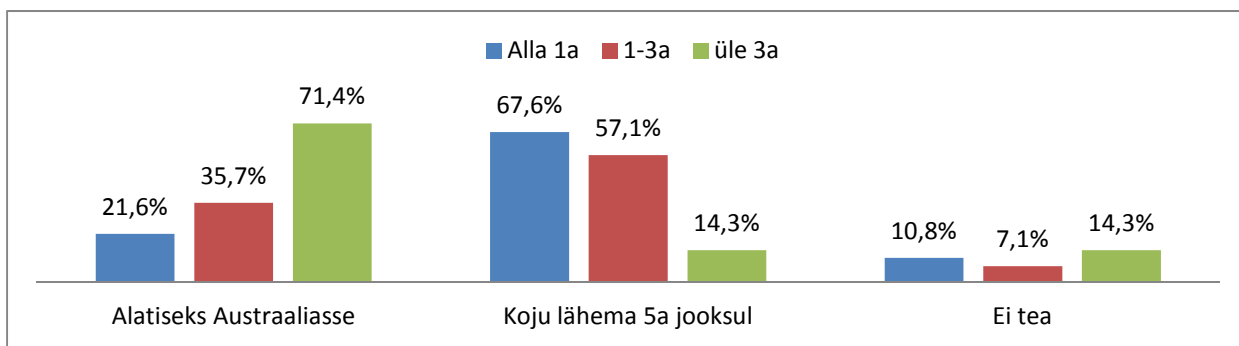

Joonis 5. Austraalias viibivate Eesti noorte sissetuleku tasemete jaotus (autori joonis)

Kui võrrelda elukoha valikut nende gruppide vahel teades, et kauem seal viibinud noortest suurem enamus on abielus. On selge, et noored on endale soetanud või rendivad ühiselt elamispiinda. Hostelis koos võõrastega elataksegi enamasti vaid lühiajaliselt, kuna see ei sobi väga hästi elamiseks tööl käivale inimesele. Üksinda üürida on kulukas, ning korteri omanikud soovivad korteri välja üürida minimaalselt pooleks aastaks. Väga populaarne on „Share house“, maja kus on võimalik rentida ühte tuba ning ülejäänud elamispiinda jagatakse, kas siis kohalike,

teiste „Backpackerite“ seljakotiga reisijate või kaasmaalastega. Leidub mitmeid nõ. Eesti majasid, kus maja on rentinud või soetanud Eesti perekond, kes rendib tühjana seisvaid tubasid kaasmaalastele lühema ja ka pikema ajaliselt välja.

Kui noorte lühiajalist riigist eemal viibimist võib pidada positiivseks näitajaks, saadakse kogemus ja õpitakse keeli, siis nende välismaale püsivalt elama jäämine võib tekitada tulevikus tööjõu puudust. Joonisel 6 on toodud küsitluse tulemused kolme eelpool mainitud rühma põhjal. Näha on olulist muutust inimeste tuleviku plaanides, mida kauem on noored välismaal elanud seda kindlamini plaanivad nad sinna jääda kogu eluks. Kauem Austraalias olnute seas oli ka palju abielus olevaid noori, kellel pered ja oma elamine.

Joonis 6. Austraalias elavate noorte tulevikuplaanid (autori joonis)

Võrreldes Eestis alaliselt elavate noorte ja Austraalias viibivate Eesti noorte demograafilisi näitajaid, suuri erinevusi välja tuua ei saa, perekonnaseisu osas on suhe peaaegu sama, veerand noori on abielus, ülejäänud vallalised. Eluaseme järgi, elab enamuse Austraalias olevatest noortest, kas kaasmaalaste, välismaalaste või elukaaslasega koos üüripinnal. Veerand Eestis olevatest noortest elavad vanematega ja veerand omavad isikliku elamist, kellegagi koos üürijate osakaal on vaid kolmandik. Peaaegu pooltel (42%) Austraalias viibivatest noortest on kõrgharidus, Eestis olevatest noortest vaid veerandil (24%). Eestis elavate noorte seas on 11% põhiharidusega, Austraalias elavatest noortest vaid 1%. Kindlasti on siinkohal oluline võrrelda ka noorte sissetulekuid. Tabelis 1 on toodud noorte keskmised sissetulekud Eestis ja Austraalias. Austraalia dollarid on eurodeks konverteeritud 16.05.2014 keskpanga kursi alusel. Lisaks sellele on uuringus toodud vahemikud korrutatud neljaga, kuna Austraalias olevatelt noortelt on küsitud nädalast sissetulekut, palka makstakse ja toetuseid saadakse iga nädalaselt.

Tabel 1

Eestis ja Austraalias elavate Eesti noorte sissetulekutasemete võrdlus

Eesti	Kuni 300 €	301-500 €	501-750 €	751-1000 €	Üle 1001 €	Sissetulek puudub
Protsenti vastajatest	8	29	24	19	7	13
Austraalia	Kuni 1367 €	1368 – 2050 €	2050 – 2734 €	2735 – 3417 €	Üle 3418 €	Sissetulek puudub
Protsenti vastajatest	4	26	38	13	15	4

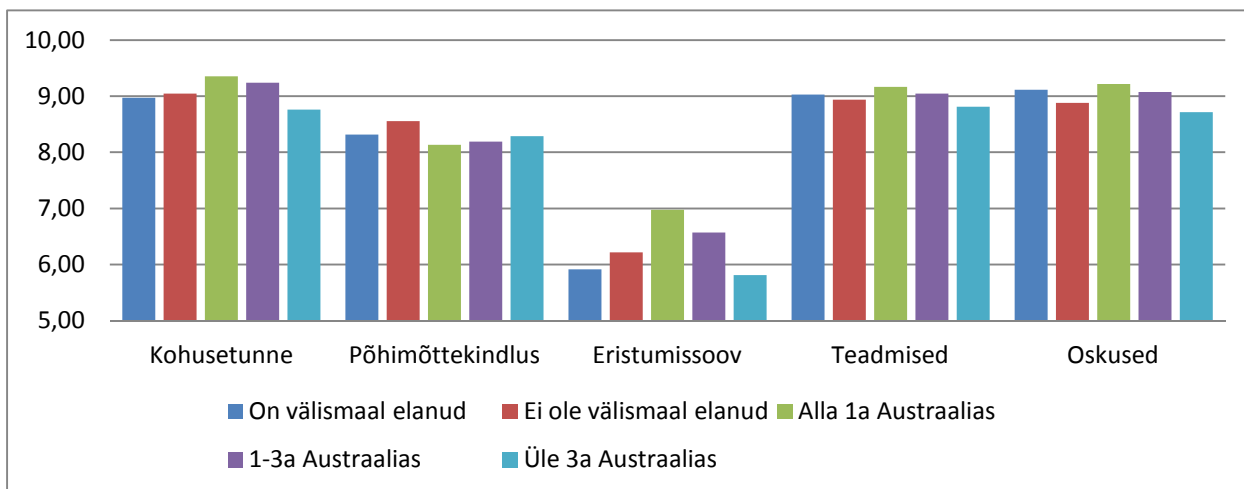
Austraalias elavate Eesti noorte minimaalne sissetulek kuus on üle 1000 € suurem, kui eesti minimaalne sissetulek. Samas teenib keskmine Austraalias olev noor 2050-2734 € kuus, Eestis elav noor aga üle viie korra vähem 301-500€. Olenemata sellest, et elamis kulud on Austraalias kallimad, jääb vaba raha noortele tunduvalt rohkem kätte, mis võimaldab reisimist ja annab suurema valiku vaba aja sisustamiseks.

3.2 Eesti noorte väärtuste võrdlev analüüs

Lõputöö analüüsimisel on autor lähtunud Shalom H. Schwartsi väärtuste klassifikatsioonist, milles on kümme erinevat gruppi, lisaks neile on autor toonud juurde neli kaasaegse ühiskonna väärtust, mida käsitletakse eraldi. Kõiki klassifikatsiooni punkte analüüsitakse nii mõlema riigi kui ka viie eelnevalt kirjeldatud demograafilise grupi alusel. Välja on tood väärtuste aritmeetilised keskmised hinnangud.

Enese juhtimise väärtused: töö autor keskendub inimese enda juhtimiseks ja edasi jõudmiseks vajalike väärtuste analüüsile. Joonisel 7 on toodud enese juhtimise väärtuste grupi alla kuuluvate väärtuste aritmeetilised keskmised hinnangud vastavalt küsitluses osalenud noorte elukoha riigile ja seal viibitud ajale. Enamusel väärtustest tugev erisus puudub, siiski võib tuua välja eristumissoovi, mida hindavad võrreldes teiste vastajatega, tunduvalt kõrgemalt alla aasta Austraalias elanud noored. Lisaks eristumissoovile hindavad mainitud gruppi kuuluvad noored

teistest enam kohusetunnet, teadmisi ja oskuseid. Eestis alaliselt elavad, välismaal elamise kogemuseeta, noored hindavad ainsa väärtusena teistest rühmadest enam põhimõttekindlust.

Joonis 7. Enese juhtimise väärtuste aritmeetiliste keskmiste võrdlus elukoha riigi ja välismaal viibitud aja põhjal (autori joonis)

Eestis alaliselt elavate noorte enese juhtimise väärtuste aritmeetiliste keskmiste hierarhia: Kohusetunne 9,02; Teadmised 8,97; Oskused 8,96; Põhimõttekindlus 8,47; eristumissoov 6,11. Väärtuste grupi keskmine: 8,31.

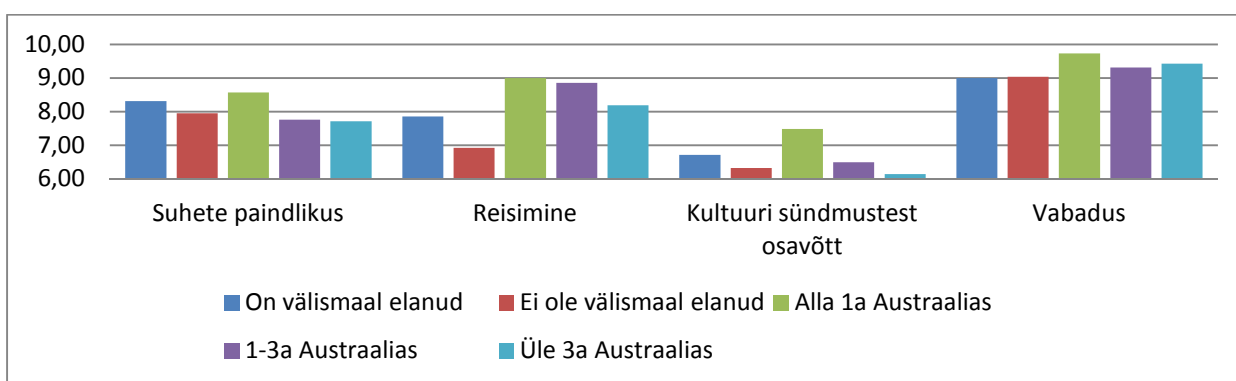
Austraalias elavate Eesti noorte enese juhtimise väärtuste aritmeetiliste keskmiste järjestus: Kohusetunne 9,18; Oskused 9,05; Teadmised 9,04; Põhimõttekindlus 8,19; Eristumissoov 6,56. Väärtuste grupi keskmine: 8,40.

Enese juhtimise rühma alla toodud väärtuste üldine keskmine on kõrgem Austraalias elavatel Eesti noortel, välja arvatud põhimõttekindlus, mida hindavad kõrgemalt Eestis elavad noored. Austraalias elavad noored hindavad oskuseid ja teadmisi tugevamalt, kui Eestis elavad noored. Põhjuseks võib tuua oluliselt suurema (16% võrra) kõrgharidusega vastajate osakaalu.

Stimuleerimise väärtused: Elamused, uudsus ja elu muudatused. Joonisel 8 on toodud stimuleerimise väärtuste grupi alla kuuluvate väärtuste aritmeetilised keskmised hinnangud vastavalt küsitluses osalenud noorte elukoha riigile ja seal viibitud ajale.

Stimuleerimise rühma alla kuuluvast neljast väärtusest hindavad noored kõige tugevamalt vabadust ja kõige nõrgemalt kultuuri sündmuste osavõttu. Suhete paindlikust hindavad enim alla aasta Austraalias elanud noored, selle põhjuseks toob autor lühikese uues elukohas veetmise aja,

mille käigus ei ole veel tugevaid sõprus sidemeid loodud ja suheldakse jätkuvalt suures mahus Eestisse jäänud pere ja sõpradega, mis tänu ajavahele ja sidevahendite kõrgele hinnale on kulukas ja keeruline. Samuti hindavad Austraalias alla aasta elanud noored vabadust ja reisimist tugevamalt kui teised vaatluse all olevad rühmad. Noored, kellel puudub välismaal elamise kogemus hindavad väga nõrgalt reisimist. Kultuurisündmustest osavõtmist hindavad nõrgalt kõik uuringus osalenud, küll aga hindavad seda teistest enam alla aasta Austraalias elanud noored ja varasemalt välismaal viibinud noored. Siinkohal võib selle põhjuseks tuua, uue kultuuriga tutvumise soovi ja uute võimaluste avanemise.

Joonis 8. Stimuleerimise väärtuste aritmeetiliste keskmiste võrdlus elukoha riigi ja välismaal viibitud aja põhjal (autori joonis)

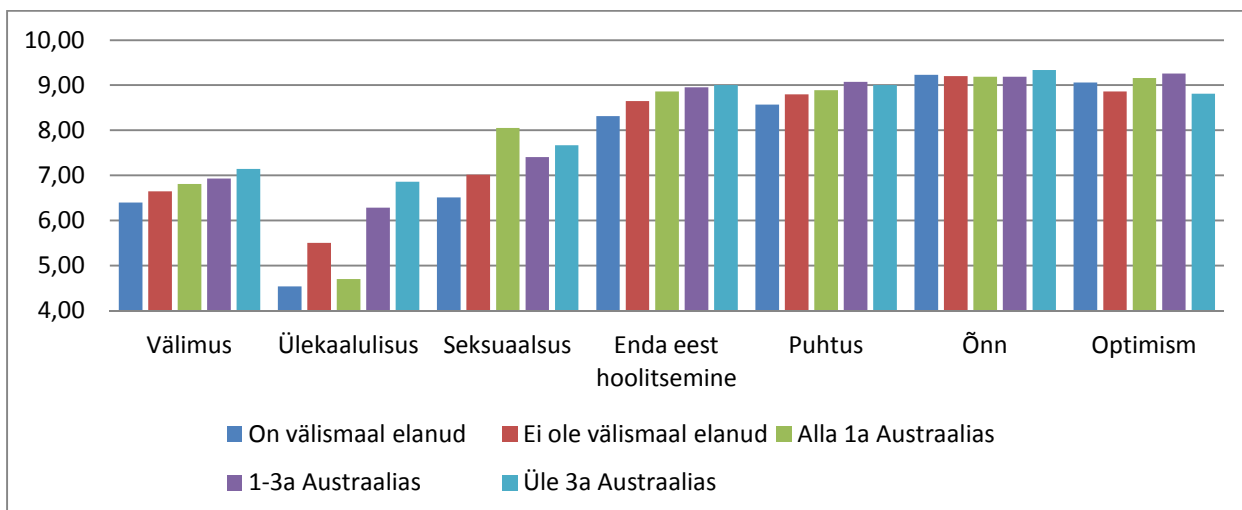
Eestis alaliselt elavate noorte stimuleerimise väärtuste aritmeetiliste keskmiste hierarhia: Vabadus 9,02; Suhete paindlikus 8,08; Reisimine 7,25; Kultuuri sündmustest osavõtt 6,46. Väärtuste grupi keskmine: 7,70.

Austraalias elavate Eesti noorte stimuleerimise väärtuste aritmeetiliste keskmiste järjestus: Vabadus 9,49; Reisimine 8,77; Suhete paindlikus 8,05; Kultuuri sündmustest osavõtt 6,79. Väärtuste grupi keskmine: 8,28.

Stimuleerimise väärtuste aritmeetiliste keskmiste hierarhiast on näha, et Eestis elavad noored hindavad suhete paindlikust enam, kui Austraalias elavad noored, kellele reisimine on olulisem suhete paindlikusest. Kahe elukoha riigi võrdluse suurima erinevusena saabki märkida Austraalias elavate noorte tunduvalt (1,52 punkti võrra) kõrgema hinnangu reisimisele. Reisimise soov kindlasti annab lisa tõuke välismaale minemiseks.

Hedonistlikud väärtused: Isiku enda rahulolu ja meeldivus. Võrdluses on seitse väärtust, millest olulisimaks on nii Eestis kui ka Austraalias elavate noorte jaoks õnn. See on ka ainus väärtus, mis on Eestis elavate noorte jaoks olulisem võõrsil elavate kaasmaalastega võrreldes.

Joonisel 9 on toodud hedonistlike väärtuste grupi alla kuuluvate väärtuste aritmeetilised keskmised hinnangud vastavalt küsitluses osalenud noorte elukoha riigile ja seal viibitud ajale. Selle väärtustegrupi suurim erinevus joonistub välja ülekaalulisuse juures, Austraalias üle aasta elanud noored ja Eestis püsivalt elavad noored peavad seda tunduvalt olulisemaks võrreldes Austraaliasse alles läinud ja välismaal töötamise kogemusega noortega. Ülekaalulisus on Austraalias suureks probleemiks, 2012 aasta riikliku statistika ameti uuringute põhjal on 63,4% rahvastikust ülekaaluline ja märgata on ka tõusvat trendi (Australian Health Survey 2012). Sellest tulenevalt leiab autor, et probleemi on märgatud ja noored väärtustavad rohkem tervislike eluviise. Välimuse, enda eest hoolitsemise ja puhtuse väärtuste juures on märgata trendi, kõige vähem hindavad neid väärtuseid välismaal töötamise kogemusega noored, seejärel Eestis püsivalt elavad ja Austraalias olevate noorte puhul muutuvad need väärtused olulisemaks, mida kauem nad seal on olnud. Lisaks eelnevale kolmele väärtusele hindavad Austraalias elavad noored tunduvalt kõrgemalt ka seksuaalsust, eriti just need noored kes on seal vähem aega veetnud.

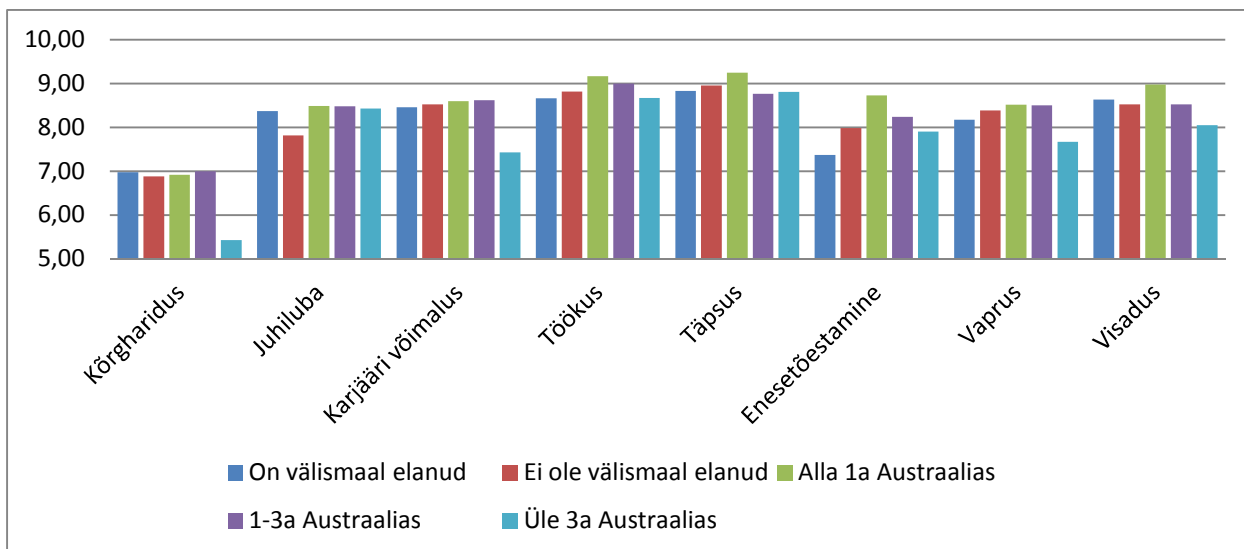
Joonis 9. Hedonistlike väärtuste aritmeetiliste keskmiste võrdlus elukoha riigi ja välismaal viibitud aja põhjal (autori joonis)

Eestis alaliselt elavate noorte väärtuste aritmeetiliste keskmiste hierarhia: Õnn 9,21; Optimism 8,93; Puhtus 8,72; Enda eest hoolitsemine 8,53; Seksuaalsus 6,84; Välimus 6,56; Ülekaalus 5,17. Väärtuste grupi keskmine: 7,71.

Austraalias elavate Eesti noorte väärtuste aritmeetiliste keskmiste järjestus: Õnn 9,22; Optimism 9,13; Puhtus 8,99; Enda eest hoolitsemine 8,93; Seksuaalsus 7,70; Välimus 6,93; Ülekaalus 5,82. Väärtuste grupi keskmine: 8,10.

Hedonistlike väärtuste hierarhia on mõlemas vaadeldavas grupis sama. Suurimate erinevustena toob autor välja seksuaalsuse, ülekaalususe ja enda eest hoolitsemise, mis on Austraalias elavatele noortele vastavalt 0,86, 0,65 ja 0,40 punkti võrra olulisem võrreldes Eestis elavate noortega.

Saavutus väärtused: Isiklik edu vastavalt ühiskonna normidele. Joonisel 10 on toodud saavutus väärtuste grupi alla kuuluvate väärtuste aritmeetilised keskmised hinnangud vastavalt küsitluses osalenud noorte elukoha riigile ja seal viibitud ajale. Antud väärtuste rühmas on suurim üllataja kõrgharidus, millele on teistest vaatluse all olevatest rühmadest andnud madalaima hinnangu Austraalias üle kolme aasta elanud noored. Üllatav, kuna selles noorte rühmas oli vastajate seas kõige rohkem kõrgharidusega noori. Samas on Schwartzi teooriast välja joonistunud arusaam, et inimesed ei hinda kõrgelt väärtuseid, mis neil juba olemas on. Siinkohal toob autor välja, et uuringust selgus, et selle rühma jaoks ei ole ka karjääri võimalus oluline, keskmisest kõrgemate palkadega vastajate rühmas võib eeldada, et need noored on juba midagi saavutanud ja ei ole enam nii ambitsioonikad. Juhiloa olemasolu hindab kõige nõrgemalt noor, kellel puudub välismaal töötamise kogemus. Töökus, täpsus, enesetõestus ja visadus on väärtused, mida hindab teistest vaatluse rühmadest tugevamalt Austraalias alla aasta elanud noorte rühm.

Joonis 10. Saavutuste väärtuste aritmeetiliste keskmiste võrdlus elukoha riigi ja välismaal viibitud aja põhjal (autori joonis)

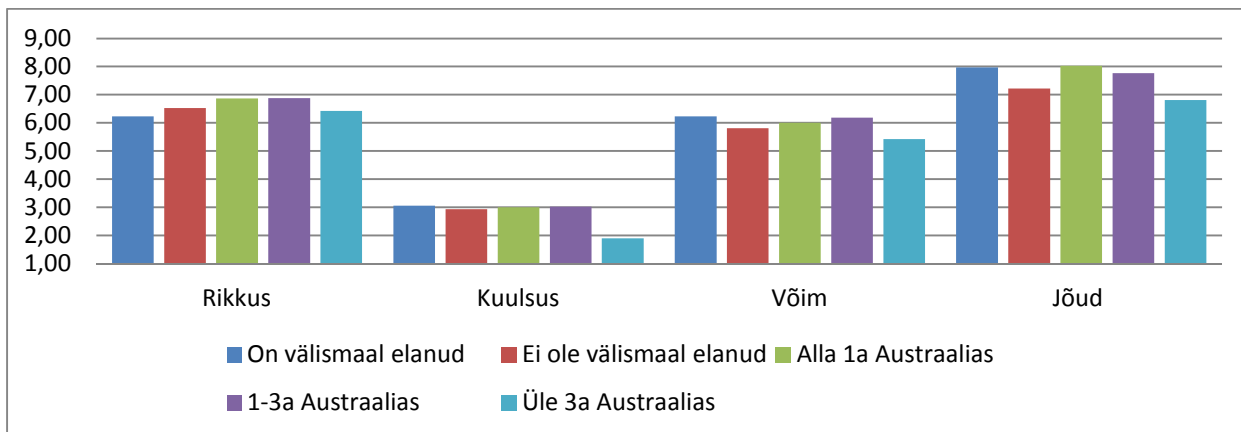
Eestis alaliselt elavate noorte saavutus väärtuste aritmeetiliste keskmiste hierarhia: Täpsus 8,91; Töökus 8,76; Visadus 8,56; Karjääri võimalus 8,50; Vaprus 8,31; Juhiluba 8,01; Enesetõestamine 7,77; Kõrgharidus 6,91. Väärtuste grupi keskmine: 8,22.

Austraalias elavate Eesti noorte saavutus väärtuste aritmeetiliste keskmiste järjestus: Töökus 8,99; Täpsus 8,95; Visadus 8,59; Juhiluba 8,47; Karjääri võimalus 8,36; Enesetõestamine 8,35; Vaprus 8,33; Kõrgharidus 6,64. Väärtuste grupi keskmine: 8,34.

Saavutus väärtuste grupi all on väärtuste hierarhias märgata olulist erinevust. Eestis elavad noored seavad juhiload kuuendale ja Austraalias elavad Eesti noored neljandale kohale, hinnates seda 0,46 punkti võrra enam. Eestis elavad noored tähtsustavad kõrgharidust enam, kuigi nende seas on kõrgharidusega noorte osakaal madalam. Suurim erinevus hinnangutes joonistub välja enesetõestamise väärtuse juures, kus Austraalias elavad noored hindavad seda 0,56 punkti võrra kõrgemalt. Autor järeldab, et tugev enesetõestamise soov võib olla tugevaks motivaatoriks Eestist lahkumisel.

Võimu väärtused: Sotsiaalne staatus ja prestiiž, kontroll või domineerimine inimeste või ressursside üle. Joonisel 11 on toodud võimu väärtuste grupi alla kuuluvate väärtuste aritmeetilised keskmised hinnangud vastavalt küsitluses osalenud noorte elukoha riigile ja seal viibitud ajale. Võimu väärtustest kõige tugevamalt hindavad noored jõudu ja kõige vähem kuulsust. Kõige nõrgemalt hindab kuulsust ja võimu üle kolme aasta Austraalias elanud noorte

rühm. Rikkus on oluline nii alla aasta kui ka aasta kuni kolm Austraalias elanud noortele. Üllatuslikult on rikkus Eestis elavatest noortest olulisem välismaal töötamise kogemusega inimestele. Võimu ja jõudu hindavad väga tugevalt noored, kes elavad Eestis kuid on varasemalt välismaal elanud.

Joonis 11. Võimu väärtuste aritmeetiliste keskmiste võrdlus elukoha riigi ja välismaal viibitud aja põhjal (autori joonis)

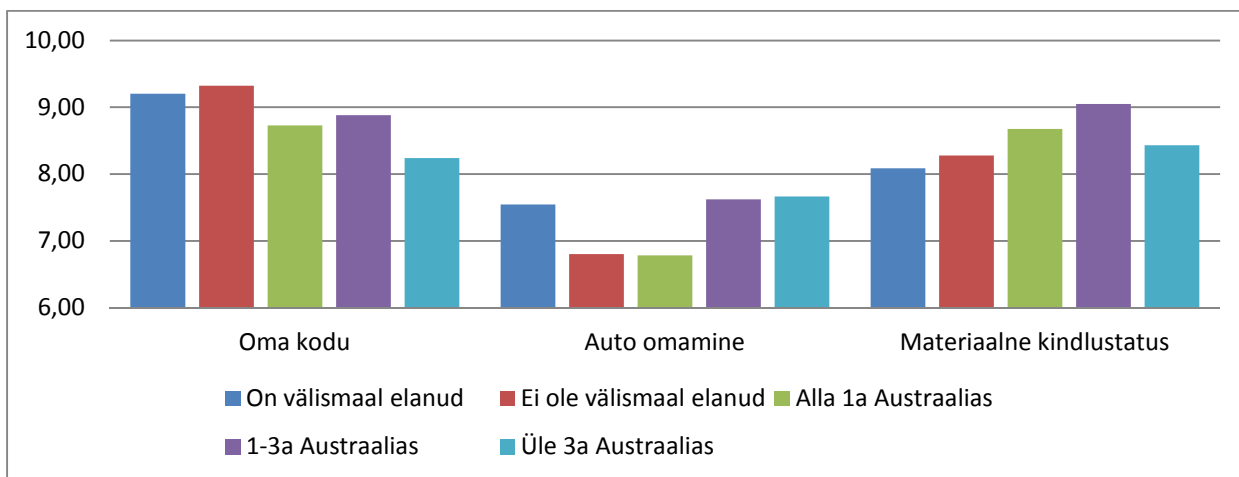
Eestis alaliselt elavate noorte võimu väärtuste aritmeetiliste keskmiste hierarhia: Jõud 7,48; Rikkus 6,42; Võim 5,96; Kuulsus 2,98. Väärtuste grupi keskmine: 5,71.

Austraalias elavate Eesti noorte võimu väärtuste aritmeetiliste keskmiste järjestus: Jõud 7,66; Rikkus 6,78; Võim 5,96; Kuulsus 2,78. Väärtuste grupi keskmine: 5,80.

Võimu väärtuste hierarhi mõlemas vaadeldavas valimis on sama, ning isegi seal sees oleva võimu väärtuse hinnang on identne. Austraaliasse elama asunud noored hindavad tugevalt rikkust ja jõudu, vastavalt 0,36 ja 0,18 punkti võrra. Eestis elavad noored hindavad 0,20 punkti võrra enam kuulsust. Kuulsaks ei ole väikeses Eestis raske saada, piisab tõsielu saatetest või väga avalikust sõnavõtust meedias. Üldise järeldusena toob autor välja tõsiasi, et noored kellel on oluline rikkus ja jõud on tõenäolisemad lahkujad Eestist.

Turvalisuse väärtused: Ühiskonna, suhete ja isiku harmoonia, stabiilsus ja turvalisus. Joonisel 12 on toodud turvalisuse väärtuste grupi alla kuuluvate väärtuste aritmeetilised keskmised hinnangud vastavalt küsitluses osalenud noorte elukoha riigile ja seal viibitud ajale. Kõige kõrgemalt hindavad oma kodu Eestis elavad noored kellel puudub välismaal töötamise kogemus, teisena noored, kes hetkel Eestis kuid on varasemalt välismaal viibinud. Materiaalset

kindlustatust peavad väga oluliseks Austraalias elavad noored, eriti just need noored, kes seal viibinud aasta kuni kolm. Auto omamine on oluline noortele, kel välismaal töötamise kogemus ja neile, kes Austraalias olnud üle aasta. Eestis püsivalt elavad ja Austraaliasse alles läinud noored seda nii oluliseks ei pea.

Joonis 12. Turvalisuse väärtuste aritmeetiliste keskmiste võrdlus elukoha riigi ja välismaal viibitud aja põhjal (autori joonis)

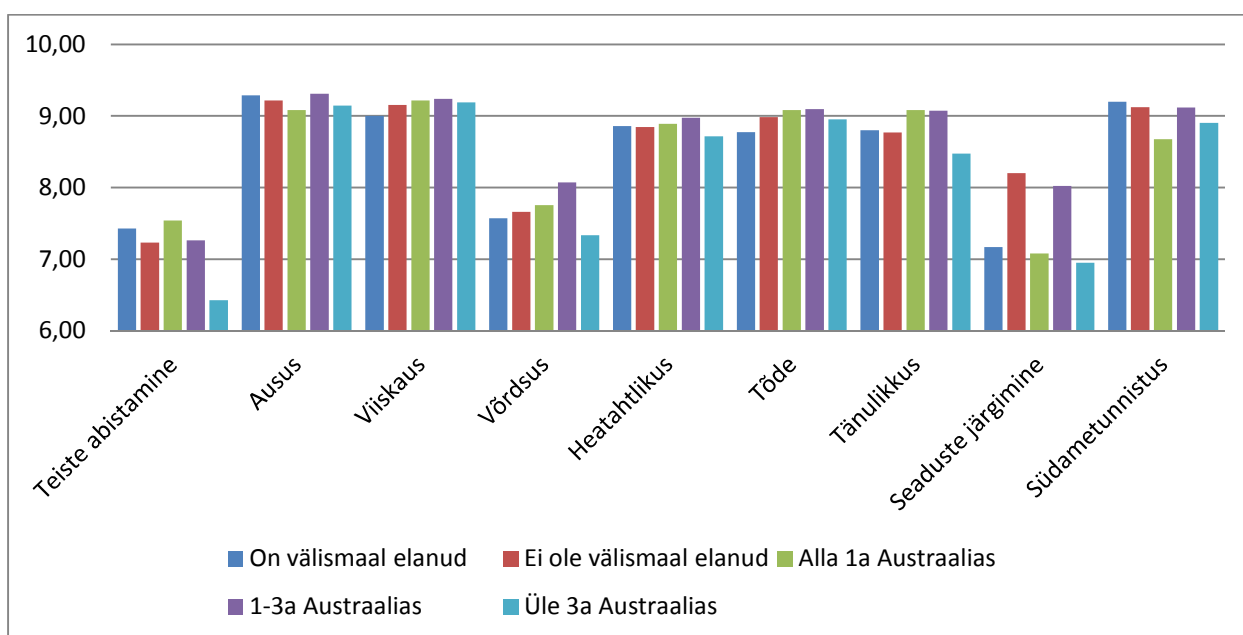
Eestis alaliselt elavate noorte turvalisuse väärtuste aritmeetiliste keskmiste hierarhia: Oma kodu 9,28; Materiaalne kindlustatus 8,21; Auto omamine 7,06. Väärtuste grupi keskmine: 8,18.

Austraalias elavate Eesti noorte turvalisuse väärtuste aritmeetiliste keskmiste järjestus: Materiaalne kindlustatus 8,78; Oma kodu 8,69; Auto omamine 7,32. Väärtuste grupi keskmine: 8,26.

Materiaalseid väärtuseid üldiselt hindavad kõrgemalt Austraalias elavad Eesti noored, seal osas just materiaalet kindlustatust ja auto omamist, vastavalt 0,57 ja 0,26 punkti võrra. Oma kodu hindavad 0,59 punkti võrra kõrgemalt Eestis elavad noored. Erinevused on suured ja nende põhjal võib järeldada, et kui noortel on oma kodu, ei soovi nad sealt lahkuda, samas tugeva materiaalse kindlustuse saamiseks on noored valmis lahkuma.

Kuuletumise väärtused: Käitumise normid, mille mitte täitmine võib häirida või kahjustada teisi ja segada ühiskonna ühisväärtuseid. Joonisel 13 on toodud kuuletumise väärtuste grupi alla kuuluvate väärtuste aritmeetilised keskmised hinnangud vastavalt küsitluses osalenud noorte elukoha riigile ja seal viibitud ajale. Teiste abistamist peavad oluliseks välismaal elamise kogemusega ja alles Austraaliasse elama asunud noored. Need kaks gruppi on ka kõige

tõenäolisemalt saanud abi teistelt inimestelt, seoses oma ümber asumise ja uue keskkonna tundma õppimisega, huvitav on jälgida, et mida kauem inimesed ühes kohas on viibinud seda vähem oluline teiste abistamine nende jaoks on. Austraalias üle kolme aasta elanud noored hindavad võrdsust tunduvalt madalamalt, kui teised noored, samas aasta kuni kolm Austraalias elanutele on see võrreldes teise vastajatega tunduvalt olulisem. Seaduste järgimise osas on märgata väga ebataavalist diagrammi: Seaduste järgimist hindavad Eestis püsivalt elavad ja Austraalias aasta kuni kolm elanud noored. Teiste noorte rühmade hinnang sellele väärtusele on pea punkti võrra madalam.

Joonis 13. Kuuletumise väärtuste aritmeetiliste keskmiste võrdlus elukoha riigi ja välismaal viibitud aja põhjal (autori joonis)

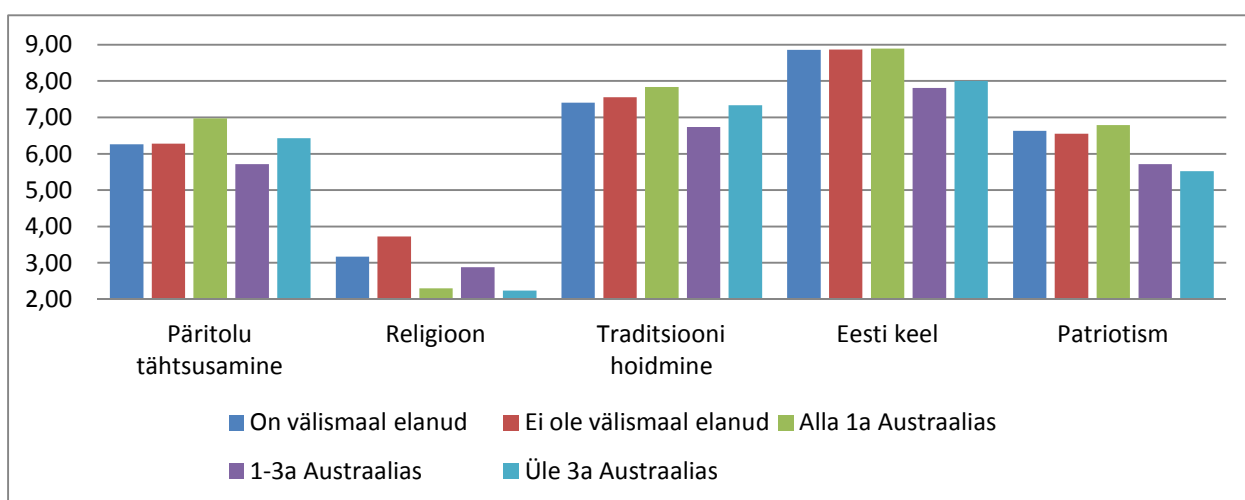
Eestis alaliselt elavate noorte kuuletumise väärtuste aritmeetiliste keskmiste hierarhia: Ausus 9,24; Südametunnistus 9,15; Viisakuus 9,10; Tõde 8,91; Heatahtlikus 8,85; Tänulikkus 8,78; Seaduste järgimine 7,84; Võrdsus 7,63; Teiste abistamine 7,30. Väärtuste grupi keskmine: 8,53.

Austraalias elavate Eesti noorte kuuletumise väärtuste aritmeetiliste keskmiste järjestus: Viisakuus 9,22; Ausus 9,19; Tõde 9,06; Tänulikkus 8,95; Südametunnistus 8,91; Heatahtlikus 8,89; Võrdsus 7,80; Seaduste järgimine 7,45; Teiste abistamine 7,19. Väärtuste grupi keskmine: 8,52.

Kuuletumise väärtuste üldine keskmine on suhteliselt kõrge, tegemist on ka kõige ligilähedasemate tulemustega vaatluse all olevatest rühmadest, vahe vaid 0,01 punkti. Vaadates

väärtuseid individuaalselt selgub, et nii hierarhias kui ka väärtuste keskmistes tulemustes on tuntavaid erisusi. Austraalias elavatele noortele on viisakus (0,12 punkti võrra), tõde, tänulikkus ja võrdsus (0,17 punkti võrra) olulisemad. Eestis elavatele noortele on südametunnistus (0,24 punkti võrra), seaduste järgimine (0,39 punkti võrra) ja teiste abistamine (0,11 punkti võrra) olulisemad. Sellest tulenevalt järeldab autor, et noored, kes peavad rohkem lugu seadustest, südametunnistusest ja teiste abistamisest ei ole nii altid välismaale kolima. Väärtused, mis võõrriiki suundumist soodustavad on tõde, tänulikkus ja võrdsus.

Traditsiooni väärtused: Traditsioonilise kultuuri ja religiooni austus, pühendumus ja aktsepteerimine, ühiskonna normide tasemel. Joonisel 14 on toodud traditsiooni väärtuste grupi alla kuuluvate väärtuste aritmeetilised keskmised hinnangud vastavalt küsitluses osalenud noorte elukoha riigile ja seal viibitud ajale. Alles Austraaliasse läinud noored hindavad teistest kõrgemalt, nii päritolu tähtsustamist, traditsiooni, eesti keelt kui ka patriotismi. Huvitavaks muudab asjaolu see, et pärast aastat nende väärtuste tähtsus langeb ja hakkab kohati peale kolmandat aastat uuesti kasvama. Tavaliselt on esimene aasta Austraalias see, kus tutvutakse paljude uute inimestega, kes suure tõenäosusega ei ole varem kohanud ühtegi eestlast. Tänu sellele tutvustatakse oma kultuuri, keele ja riigi eripära paljudele, kes kõik arvavad, et see on super ja nende jaoks äärmiselt eksootiline. Kasvu tendentsi peale kolmandat aastat tingib suure tõenäosusega koduigatsus. Religioon on Eesti noorte silmis väga madala tähtsusega. Natukene kõrgemalt hindavad seda Eestis püsivalt elavad noored ja Austraalias aasta kuni kolm elanud noored.

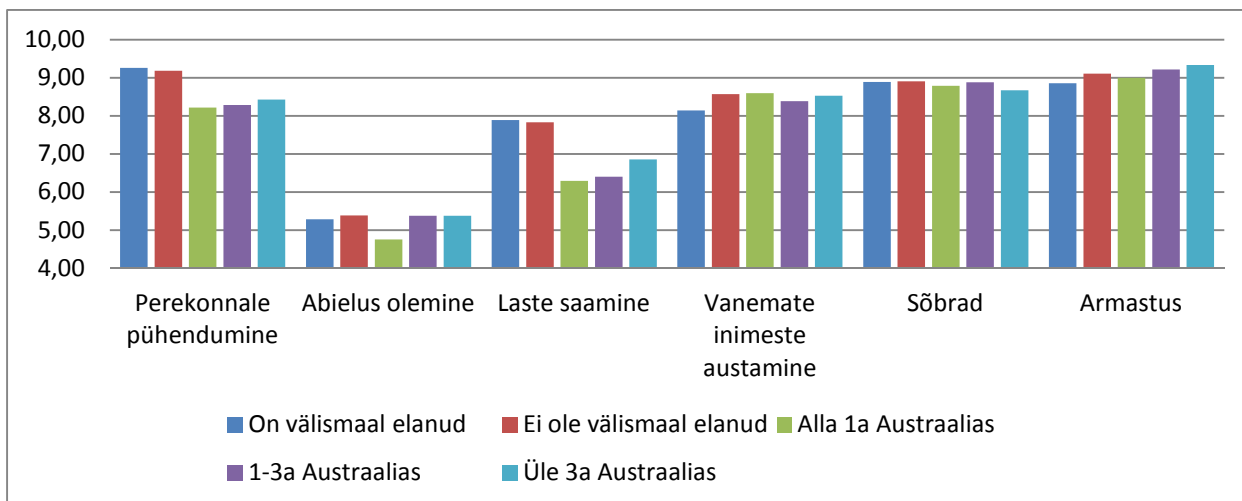
Joonis 14. Traditsiooni väärtuste aritmeetiliste keskmiste võrdlus elukoha riigi ja välismaal viibitud aja põhjal (autori joonis)

Eestis alaliselt elavate noorte traditsiooni väärtuste aritmeetiliste keskmiste hierarhia: Eesti keel 8,86; Traditsioon 7,50; Patriotism 6,58; Päritolu tähtsustamine 6,27; Religioon 3,53. Väärtuste grupi keskmine: 6,55.

Austraalias elavate Eesti noorte traditsiooni väärtuste aritmeetiliste keskmiste järjestus: Eesti keel 8,25; Traditsioon 7,27; Päritolu tähtsustamine 6,33; Patriotism 6,07; Religioon 2,53. Väärtuste grupi keskmine: 6,09.

Täpselt nagu töö autor ankeedi koostamisel eeldas, hindavad traditsioonilis väärtuseid kõrgemalt (0,46 punkti võrra) Eestis elavad noored. Traditsiooni väärtuste üldise keskmise viib alla religioon, mida hindavad Eestis ja Austraalias olevad noored väga madalalt, küll aga on ka see väärtus koguni 1,00 punkti võrra olulisem just Eestis elavatele noortele. Eesti keel ja patriortism on Austraalias elavatele noortele vähem tähtsam, vastavalt 0,61 ja 0,51 punkti võrra. Võrreldes kõiki vaatluse all olevaid väärtuste rühmasid, selgub, et just traditsiooni väärtused on tugevaima ülekaaluga Eestis elavate noorte seas. Sellest tulenevalt järeldab autor, et tegemist on väärtustega, mille tugeva esinemise puhul soovivad noored elada pigem Eestis, kui välisriikides.

Lähedased suhted: Lähedaste inimeste heaolu suurendamine ja säilitamine. Joonisel 15 on toodud lähedaste suhete väärtuste grupi alla kuuluvate väärtuste aritmeetilised keskmised hinnangud vastavalt küsitluses osalenud noorte elukoha riigile ja seal viibitud ajale. Lähedaste suhete väärtustest hindavad noored kõige madalamalt abielus olemist, kõige vähem tähtsamaks peavad seda alla aasta Austraalias elanud noored, mis on ka mõistetav, kuna grupis on väga vähe abielus noori. Kõigi teiste rühmade hinnang abielus olemisele on samal tasemel, üllatav on see Austraalias üle kolme aasta elanud noorte osas, kellest abielus on üle poole. Perekonnale pühendumist ja laste saamist peavad oteistest olulisemaks Eestis elavad noored ja neist omakorda välismaal töötamise kogemusega noored, kelle üheks naasmise põhjuseks võibki olla, kas lapse sünd või muud perekondlikud kohustused.

Joonis 15. Lähedaste suhete väärtuste aritmeetiliste keskmiste võrdlus elukoha riigi ja välismaal viibitud aja põhjal (autori joonis)

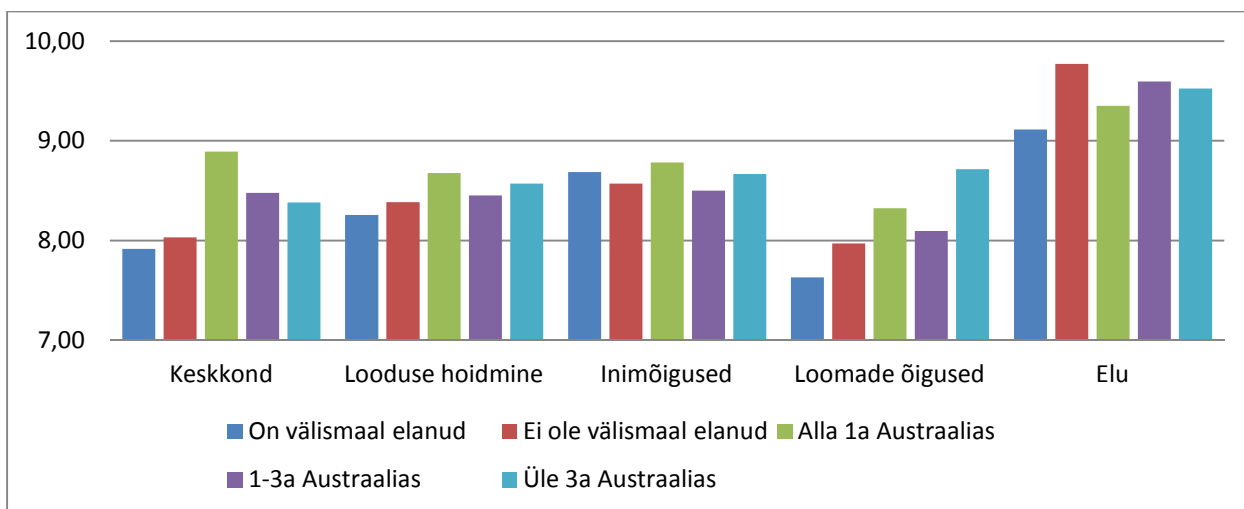
Eestis alaliselt elavate noorte lähedaste suhete väärtuste aritmeetiliste keskmiste hierarhia: Perekonnale pühendumine 9,21; Armastus 9,02; Sõbrad 8,90; Vanemate inimeste austamine 8,42; Laste saamine 7,85; Abielus olemine 5,35. Väärtuste grupi keskmine: 8,13.

Austraalias elavate Eesti noorte lähedaste suhete väärtuste aritmeetiliste keskmiste järjestus: Armastus 9,16; Sõbrad 8,80; Vanemate inimeste austamine 8,49; Perekonnale pühendumine 8,29; Laste saamine 6,46; Abielus olemine 5,15. Väärtuste grupi keskmine: 7,73.

Lähedaste suhete väärtustele on andnud kõrgema hinnangu (0,40 punkti võrra) Eestis elavad noored. Perekonnale pühendumist ja laste saamist hindavad palju kõrgemalt Eestis elavad noored, vastavalt 0,92 ja 1,39. Abielus olemine ja sõbrad on samuti olulisemad Eestis elavatele noortele. Austraalias elavad noored väärtustavad Eestis elavatest noortest enam armastust ja vanemate inimeste abistamist. Sellest võib järendada, et perekesksed noored, kes soovivad lapsi ei ole nii aldis välismaale kolima.

Globaalsed väärtused: Kõikide inimeste, loomade ja looduse mõistmine, hindamine, sallimine ja kaitsmine. Joonisel 16 on toodud globaalsete väärtuste grupi alla kuuluvate väärtuste aritmeetilised keskmised hinnangud vastavalt küsitluses osalenud noorte elukoha riigile ja seal viibitud ajale. Noored väärtustavad elu väga kõrgelt, kui Austraalias elavad noored pea võrdselt, siis Eestis elavatest noortest hindavad elu tunduvalt tugevalt Eestis püsivalt elanud noored. Kekskonda hindavad tunduvalt tugevamalt Austraalias elavad Eesti noored, teistest kõrgemalt

seal alla aasta viibinud. Loomade õigustest hoolivad enam noored, kes on Austraalias elanud üle kolme aasta.

Joonis 16. Globaalsete väärtuste aritmeetiliste keskmiste võrdlus elukoha riigi ja välismaal viibitud aja põhjal (autori joonis)

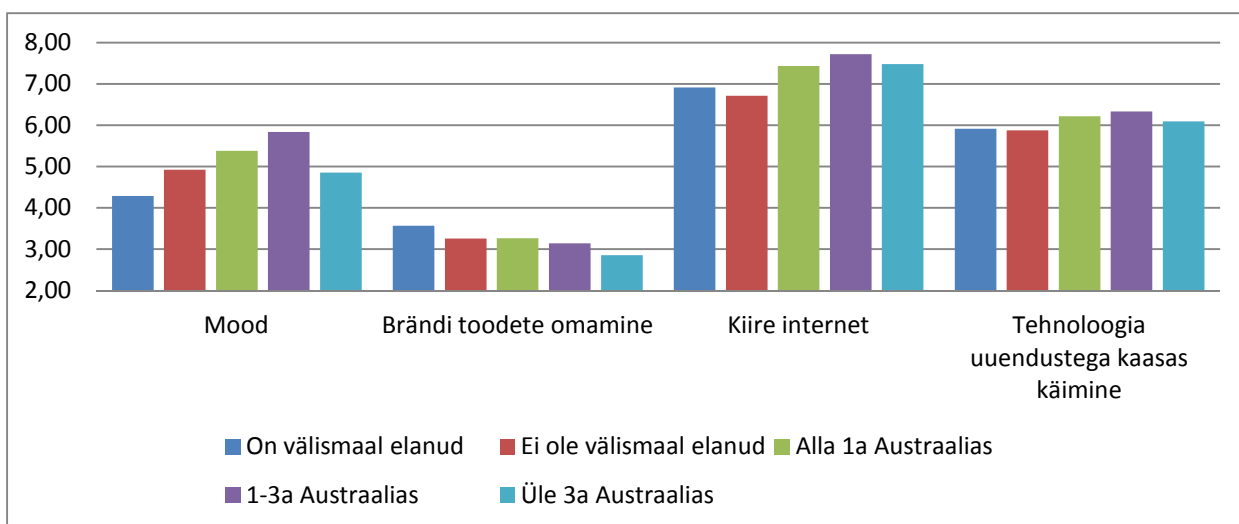
Eestis alaliselt elavate noorte globaalsete väärtuste aritmeetiliste keskmiste hierarhia: Elu 9,54; Inimõigused 8,61; Looduse hoidmine 8,34; Keskkond 7,99; Loomade õigused 7,85. Väärtuste grupi keskmine: 8,47.

Austraalias elavate Eesti noorte globaalsete väärtuste aritmeetiliste keskmiste järjestus: Elu 9,49; Inimõigused 8,64; Keskkond 8,61; Looduse hoidmine 8,56; Loomade õigused 8,31. Väärtuste grupi keskmine: 8,72.

Globaalsete väärtuste rühma toodud väärtuseid hindavad 0,25 punkti võrra kõrgemalt Austraalias elavad Eesti noored. Elu on hinnanud väga kõrgelt mõlemad vaatluse all olevad rühmad, kuid kui grupi üldine oli kõrgem Austraalias elavatel noortel, siis seda väärtust hindavad kõrgemalt Eestis elavad noored. Suurimaks erisuseks on hinnang keskkonnale, Eestis elavatel noortel on see 0,62 punkti võrra madalam. Globaalseid väärtuseid aga just keskkonda hindavad noored on tõenäoliselt altimad lahkuma Eestist või siis on nende väärtuste tugevnemisele kaasa aidanud teises keskkonnas elamine.

Kaasaegsed väärtused: Moetrendide, tehnoloogia uuendustega kaasas käimine ja kiire interneti ning brändi toodete omamine. Joonisel 17 on toodud kaasaegsete väärtuste grupi alla kuuluvate väärtuste aritmeetilised keskmised hinnangud vastavalt küsitluses osalenud noorte elukoha riigile

ja seal viibitud ajale. Eesti noortele on oluline kiire internet ja tehnoloogia uuendustega kaasas käimine, mis sobib hästi Eesti E-riigi mainega. Mõlemaid väärtuseid on hinnatud kõigis vaatluse all olevates rühmades pea võrdselt, kuid veidi kõrgemalt Austraalias elavate noorte poolt. Mood on oluline Austraalias aasta kuni kolm aastat elanud noorte jaoks. Brändi toodete omamine aga Eestis elavatele välismaal töötamise kogemusega noortele.

Joonis 17. Kaasaegsete väärtuste aritmeetiliste keskmiste võrdlus elukoha riigi ja välismaal viibitud aja põhjal (autori joonis)

Eestis alaliselt elavate noorte kaasaegsete väärtuste aritmeetiliste keskmiste hierarhia: Kiire internet 6,78; Tehnoloogia uuendustega kaasas käimine 5,89; Mood 4,70; Brändi toodete omamine 3,37. Väärtuste grupi keskmine: 5,00.

Austraalias elavate Eesti noorte kaasaegsete väärtuste aritmeetiliste keskmiste järjestus: Kiire internet 7,56; Tehnoloogia uuendustega kaasas käimine 6,24; Mood 5,46; Brändi toodete omamine 3,13. Väärtuste grupi keskmine: 6,00.

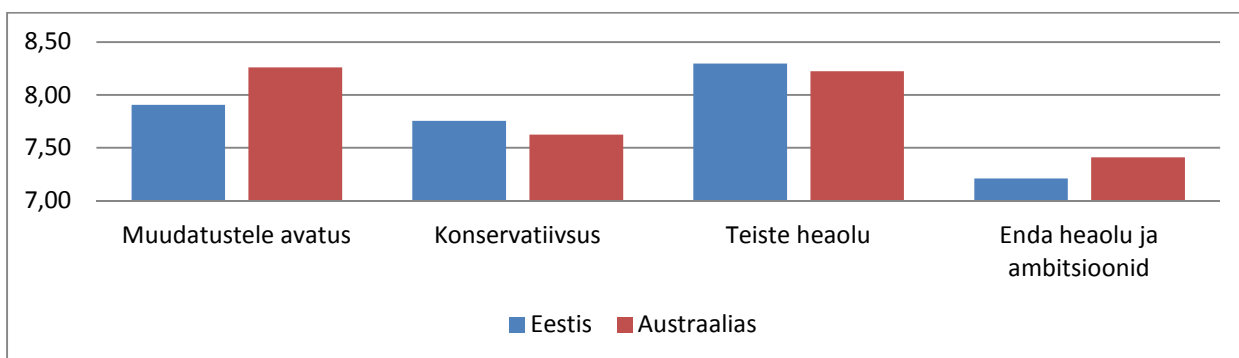
Kaasaegseid väärtuseid on võrreldes teiste väärtuste rühmadega hinnatud suhteliselt madalalt. Kiire internet on oluline nii Eestis kui ka Austraalias elavatele noortele, lisaks hindavad mõlemad tehnoloogia uuendustega kaasas käimist. Mood ja brändi tooted ei ole noortele niivõrd olulised väärtused. Väärtuste grupi keskmine on Austraalias olevatel noortel koguni 1,00 punkti võrra kõrgem, autor leiab, et asjaolu teeb huvitaks tõsiasi, et Eestis elavad noored hindavad brändi tooteid kõrgemalt, kui Austraalias elavad noored. Kiire internet on olulisem Austraalias

olevatele noortele, kuna see on põhiline suhtlus kanal koduste ja sõpradega, ning ta ei ole nii kättesaadav, kui Eestis.

3.2.1 Väärtuste võrdlus läbi Shalom H. Schwartzi motivatsiooniliste sarnasuste teooria

Schwartzi teoori jaotab väärtused kümnesse osasse, mis omakorda jaotatakse neljaks motivatsioonilise sarnasusse põhjal, joonis 1. Eelnevas analüüsi osas on autor käsitlenud kõiki kümmet gruppi eraldi. Koond võrdluses on väärtused vastavalt motivatsiooni teooriale grupeeritud ja on arvatud vastavate väärtusrühmade aritmeetilised keskmised koond väärtused. Motivatsiooni gruppideks on: Muudatustele avatus (enesejuhtimise, stimuleerimise ja hedonistlikud väärtused); Konservatiivsus (turvalisuse, traditsiooni ja kuulekuse väärtused); Teiste heaolu (globaalsete ja lähedaste suhete väärtused); Enda heaolu ja ambitsioonid (saavutuse, võimu ja hedonistlikud väärtused).

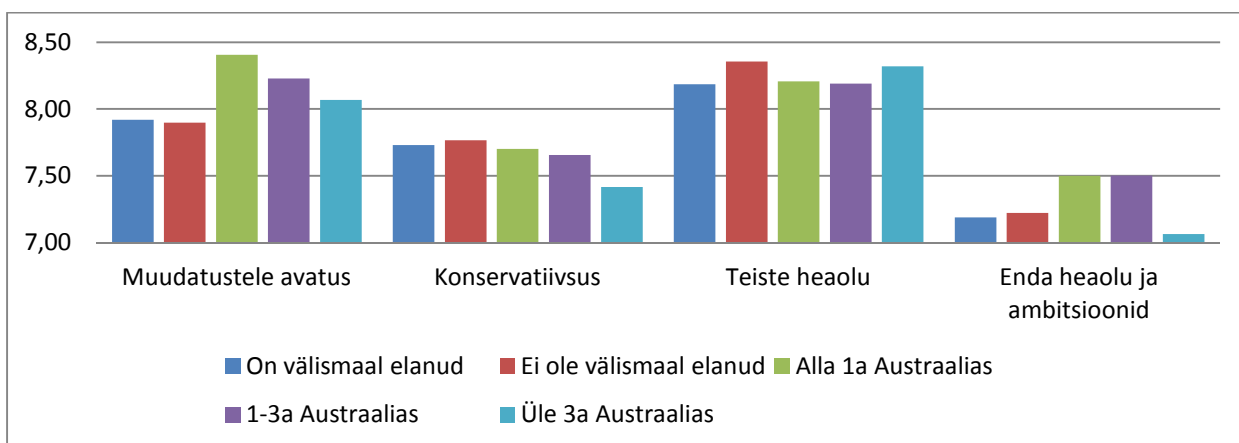
Eesti noored, kes elavad Austraalias hindavad tunduvalt kõrgemalt väärtuseid, mis motiveerivad inimesi tegema muudatusi ja väärtusi, mis on seotud enda heaolu ja ambitsioonide ellu viimisega. Joonisel 18 toodud info põhjal leiab autor, et noored lahkuvad Eestist, et ennast tõestada ja leida oma ambitsioonidele rakendus. Teiste heaolu olulisust tähtsustavad mõlemad vaatluse all olevad rühmad kõrgelt, konservatiivsust ehk turvalisust ja traditsiooni ning kuulekust tunduvalt madalamalt. Samas hindavad hetkel Eestis elavad noored just kõrgemalt kahte viimasena toodud väärtust.

Joonis 18. Eesti noorte põhiväärtuste aritmeetiliste keskmiste võrdlus motivatsiooni rühmade vahel, vastavalt elukoha riigile (autori joonis)

Muudatustele on enim avatud noored, kes on alles Austraaliasse elama suundunud või seal alla kolme aasta olnud ning hetkel Eestis elavad kuid välismaal töötamise kogemusega noored.

Tegemist on noorte rühmaga, kes otsib seikluseid ning on valmis elukohta ja elukeskkonda kergemini muutma, selliste väärtuste esinemine just nendes rühmades annab autorile aluse arvata, et see on üheks tugevaks motivaatoriks elukoha riigi vahetamisel. Noored, kes püsivalt Eestis elanud on muudatustele kõige vähem avatud, nendel noortel pole elus suuremate muudatuste tegemiseks, kas piisavalt motivatsiooni või on nad ennast mugavalt sisse seadnud ja lahkumine ei tundu nii ahvatlev. Sama võib öelda ka Austraalias üle kolme aasta elanud Eesti noorte kohta, kes on ennast seal sidunud ja sisse seadnud. Ka teiste heaolu hindavad kõige enam Eestis püsivalt elavad noored ja Austraalias üle kolme aasta elanud ehk püsivalt ennast sisse seadnud noored. Enda isikliku heaolu ja ambitsioone hindavad kõige enam noored, kes on Austraalias elanud vähem, kui kolm aastat. Kõige nõrgemalt hindavad viimati mainitud kahe motivatsioonirühma väärtuseid Eestis püsivalt elavad ja Austraalias üle kolme aasta olnud Eesti noored, nendes gruppides oli ka kõige rohkem abielus noori, kellel oma kodu.

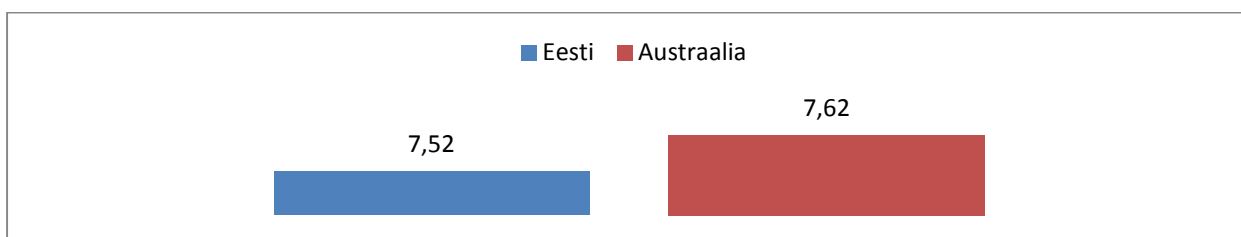
Joonis 19. Eesti noorte põhiväärtuste aritmeetiliste keskmiste võrdlus motivatsiooni rühmade vahel, elukoha riigi ja välismaal viibitud aja põhjal (autori joonis)

Jooniste 18 ja 19 kokkuvõtteks võib öelda, muudatustele on enim avatud noored, kes on Austraalias alla kolme aasta elanud, samuti on need noored kõige ambitsioonikamad ja väärtustavad tugevamalt enda isikliku heaolu. Väärtuse rühmadeks, mis sellist käitumist enim motiveerivad on: Enesejuhtimise, stimuleerimise, saavutuse, võimu ja hedonistlikud väärtused.

3.3 Järeldused ja ettepanekud

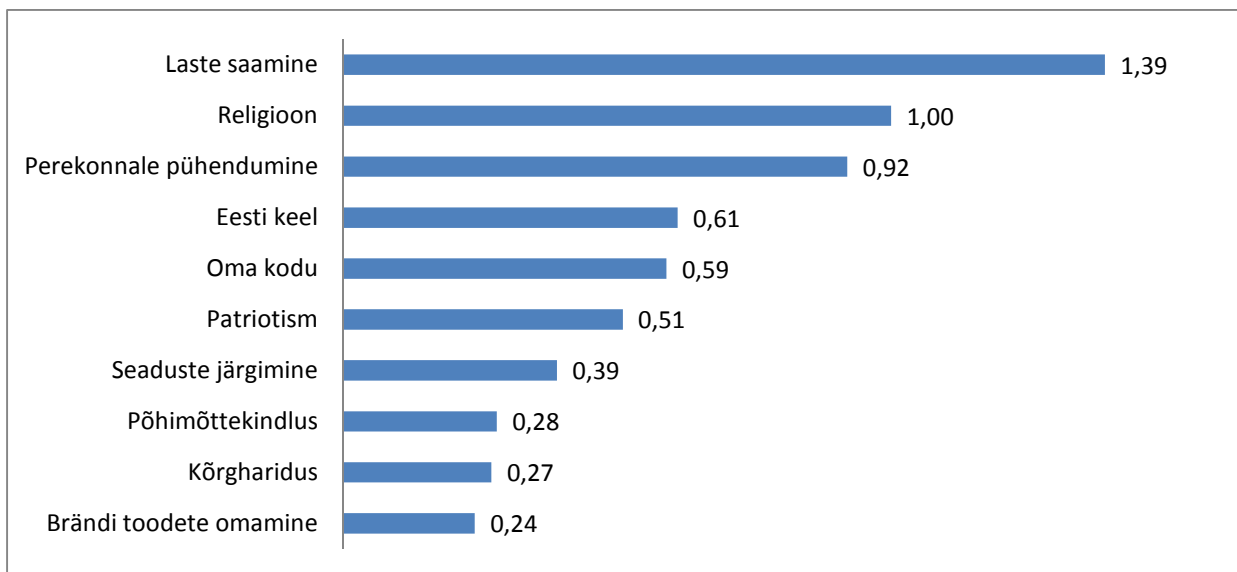
Antud peatükis toob autor välja uuringu tulemusel saadud olulisemad erinevused Eestis ja Austraalias elavate Eesti noorte väärtushinnangutes.

Üheks olulisemaks eesmärgiks oli välja selgitada, kas erinevus on olemas? Joonisel 20 on toodud kõikide küsitluses olnud väärtuste aritmeetilised keskmised hinnangud, mõlemas vaatluse all olevas riigis. Sellest tulenevalt saab autor väita, et Austraalias elavad noored hindavad uurimuses olnud väärtusi 0,10 punkti võrra kõrgemalt, kui Eestis elavad eakaaslased. Huvitavaks teeb asjaolu see, et kõik autori poolt küsitlusesse toodud kuuskümmend väärtust olid positiivsed ehk mida kõrgem skoor, seda tugevamalt neid väärtuseid teatakse ja hinnatakse. Selle tulemuse põhjal väidab autor, et Eestis ja Austraalias elavate Eesti noorte väärtushinnangutes on erinevus olemas.

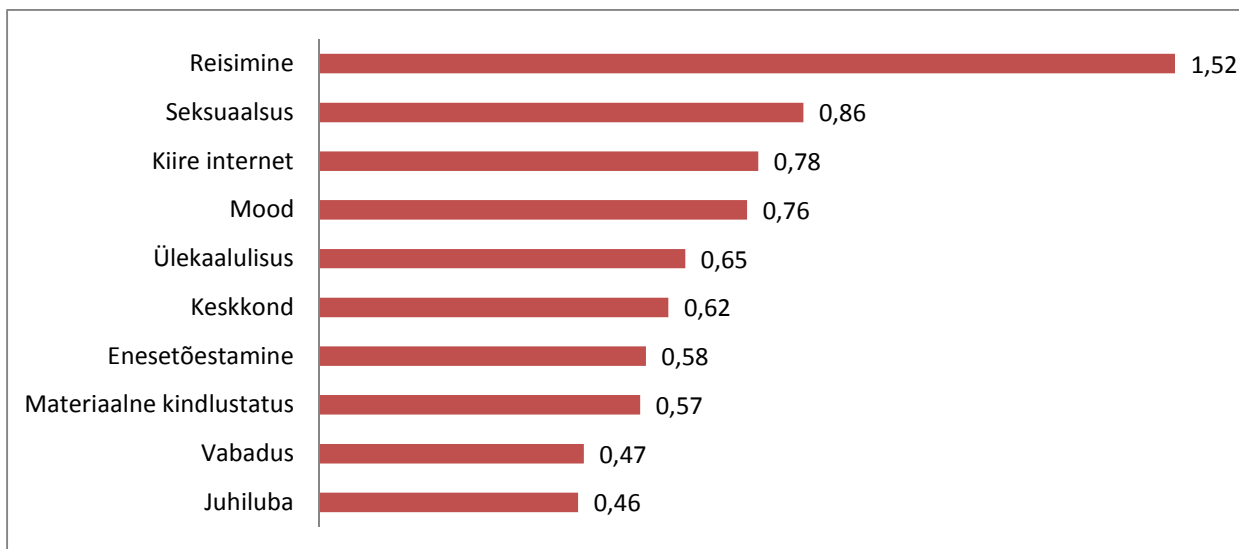
Joonis 20. Eesti noorte põhiväärtuste aritmeetiliste keskmiste koond võrdlus, vastavalt riigile (autori joonis)

Teiseks oluliseks eesmärgiks oli välja selgitada, millistes väärtustes esineb erinevusi. Erinevuse paremaks hindamiseks on autor esmalt arvestanud iga väärtuse aritmeetilised keskmised Eestis elavate noorte ja seejärel Austraalias elavate noorte seas. Joonise 21 tulemuste saamiseks on lahutatud Eestis elavate noorte hinnangust Austraalias elavate noorte hinnang, saadud vahed väärtushinnangutes on järjestatud hierarhiliselt ja toodud on kümme väärtust, mida Eestis elavad noored oluliselt tugevamalt hindavad. Joonise 22 puhul on tehtud vastupidine arvutus ja toodud Austraalias elavate noorte poolt tugevamalt hinnatud kümme väärtust.

Joonis 21. Eestis elavate noorte poolt kõrgemalt hinnatud väärtused, aritmeetiliste keskmiste vahe põhjal (autori joonis)

Jooniselt 21 on näha, et Eestis elavad noored hindavad kõrgemalt emotsionaalseid väärtuseid. Kõige suurema erinevusena joonistus välja laste saamise tähtsus Eestis elavate noorte jaoks, sellest võib järeldada, et Eesti noored tahavad oma lapsi kasvatada oma kodumaal, tuttavas keeles ja kultuuri ruumis, mitte välismaal. Suure tõenäosusega on see ka üheks põhiliseks kodumaale naasmise ja jäämise põhjuseks. Autor leiab, et religiooni hindavad kõrgemalt Eestis elavad noored, kuna paljud tähtpäevad, mida tänapäeval küll tugevalt religiooniga ei seostata on selle taustaga ja neid kantakse traditsiooniga edasi põlvest põlve. Oma Austraalias veedetud aja jooksul täheldas autor, et esiteks pole seal meile harjumuspäraseid kirikuid ja kiriklike pühasid kohalikud sellisel viisil nagu Eestis ei tähistata. Eestis elavate noorte hulgas on lisaks laste saamisele, väga tugevalt esindatud ka teised perekondlikud väärtused, millest võib järeldada, et nendel noortel on tugev kodune kasvatus, neid on õpetatud austama ja hindama oma kodu ja perekonda. Tugeva koduse ja ühiskondliku kasvatus tulemuseks peab autor ka patriotismile ja eesti keelele antud kõrget hinnangute vahet. Noored, kes hindavad ühiskonda, keelt ja kultuuri ning perekondlike väärtuseid kõrgelt, on kodumaale lojaalsemad ja soovivad samas keskkonnas kasvatada oma praeguseid või tulevasi lapsi. Autor leiab, et meeldiv on tõdeda, et noored, kes Eestisse jäänud hindavad kõrgelt kõrgharidust ja on põhimõttekindlad. Nende väärtuste põhjal võib järeldada, et noored mõistavad, kui oluline on haridus, et saada head palka ja lubada endale inimväärset elu. Palgad Eestis on kordades madalamad, kui Austraalias või isegi naaberriigis Soomes, ometi on noored põhimõttekindlad ja jäävad kodumaale, kus materiaalne kindlustatus on madalam aga emotsionaalsed väärtused palju kõrgemad ja olulisemad.

Joonis 22. Austraalias elavate Eesti noorte poolt kõrgemalt hinnatud väärtused, aritmeetiliste keskmiste vahe põhjal (autori joonis)

Joonisel 22 on toodud Austraalias elavate Eesti noorte 10 väärtust, mida nad hindavad kodumaal elavatest eakaaslastest tunduvalt kõrgemalt. See, et reisimine on esikohal, ei ole autori jaoks üllatav, kuna Austraaliasse minek on kulukas, lend on pikk ja väsitav ning kliima kohati väga harjumatu. Sellise ekstreemsuse võtab ette vaid noor kellel tugev soov maailma avastada. Austraalias elavate noorte seas olid tunduvalt populaarsemad ka kaasaegsed väärtused, nagu kiire internet ja mood. Autor leiab, et kiire internet on oluline, et hoida kontakti kodustega ning seda olulisust tõstab tõsiasi, et internet seal on kulukas ning isegi, kui ollakse nõus maksma on ühendus kohati allpool arvestust. Seda just sisemaal, kus enamuse noori suure aja oma esimesest aastast veedab, et saada viisa pikendust. Kui Eestis elavad noored hindasid brändi tooteid, mis tõesti on tänavapildis väga populaarsed, siis Austraalias on väga palju kohalike moe disainereid, kes toodavad just oma turule. Olulisemaks lahkumise põhjuseks ülal toodud väärtustest toob autor välja vabaduse, keskkonna, materiaalse kindlustuse ja enesetõestamise soovi. Autor leiab, et keskkond Austraalias on parem, inimesed on sõbralikumad, avatumad ja lahkemad, ning sooja rannailma jagub aasta ringselt, ning ilmselt on see ka põhjuseks, miks seal elavad noored hindavad seda väärtust kõrgemalt. Vabadus on oluline kõigile Eesti noortele, arvestades riigi ajalugu. Autor leiab, et siinkohal on vastajad pigem lähtunud isiklikust vabadusest, kui riiklikust ning seetõttu on see Austraalias elavate noorte hulgas tugevamalt hinnatud. Üheks tugevaimaks motivaatoriks Eestist Austraaliasse ümber asumise juures on kindlasti materiaalne kindlustatus ja enesetõestamise soov. Autor leiab, et need noored, kes on ära kolunud, ei ole leidnud nende väärtuste rahuldamiseks Eestis võimalust. Huvitavaks teeb olukorra tõsiasi, et Austraalias elavate noorte seas oli 20% rohkem kõrgharidusega noori, pea pool vastajatest, mis peaks tagama hea

palga ja pakkuma karjääri ning enese tõestamise võimalusi ka kodumaal. Probleemi näeb autor Eesti ettevõtjate suhtumises, nõutakse väga pikka töökogemust, mida pole võimalik saada, kui keegi sind su õpitud erialal ei palka. Paljud kõrgema haridusega noored on sunnitud töötama hoopis teistel elualadel ja madalamal palgal ning teades, et teises riigis on võimalik sama „madalapalgalist“ tööd tehes teenida Eesti mõistes ettevõtte juhi palka, ei jää noored oma võimalust ootama ja lähevad sinna, kus on lihtsam raha teenida. Sama kehtib ka enesetõestamise kohta, ambitsioonikal noorel on väikses Eestis sellele soovile keeruline väljundit leida ja ta läheb õnne otsima mujale, kus võimalusi rohkem.

Üldanalüüsi viimase osana on autor toonud välja Schwartzi motivatsiooni teooria, milles on uuringus olnud väärtused koondatud nelja motivatsiooni rühma. Selgus, et noored, kes elavad Austraalias on tunduvalt rohkem avatud muutustele, on ambitsioonikamad ja tähtsustavad enda heaolu enam, kui Eestis elavad noored, kes on konservatiivsemad ja hindavad teiste heaolu enam, kui enda oma.

Uuringu tulemuste põhjal väidab autor, et noored, kes Eestist Austraaliasse lähevad on teistsuguse maailmavaate ja väärtustega, kui Eestisse jäävad noored. Kodumaale jäävate noorte jaoks on olulised traditsioonilised, perekondlikud ja Eesti ühiskonnale omased väärtused. Austraaliasse minevate noorte jaoks on olulisemad materiaalsed väärtused ning enesetõestamine. Lahkumiseks annab viimase tõuke suurem avatus muutustele ja ambitsioonikus.

Noorte lahkumine on suureks probleemiks ja kui Eesti riik ning ühiskond soovivad seda pidurdada, tuleb alustada noorte väärtushinnangute kasvatusel juba kodust. Vanemad peaksid oma lastele näitama, et nad väärtustavad eesti keelt, kultuuri ja perekondlike väärtuseid. Sama peaks tegema ka ühiskond ja riik, kultuuri ja perekondade toetuste ning haridusreformide kaudu. Autor leiab, et kui need väärtused noortele on antud, tuleks leida ka rakendus nende ambitsioonikusele. Viimase aasta positiivseimaks sammuks riigi poolt on tasuta kõrgharidus. Negatiivseks küljeks, Eesti ettevõtjad, kes eeldavad värskelt koolist tulnud noorelt mitme aastast erialast töökogemust ja selle puudusel, kas ei palka noort üldse või maksavad miinimumpalka. Autor leiab, et siinkohal ei saa riik ja ühiskond väga palju aidata, küll aga ettevõtjad. Autor leiab, et ettevõtja peaks endalt küsima: Kes nende heaks tulevikus töötavad ja kes nende tooteid/teenuseid tarbivad, kui noori ei ole, riigis lapsi ei sünni ja iive muutub järjest negatiivsemaks.

KOKKUVÕTE

Lõputöö eesmärgiks oli välja selgitada, kas Eestis ja Austraalias elavate Eesti noorte väärtushinnangutes esineb olulisi erinevusi. Selle eesmärgi seadmise põhjuseks oli noorte inimeste järjest kasvav väljaränne Eestist, ning soov uurida selle tõusva tendentsi tagamaid. Kuna väärtushinnangud mõjutavad inimese igapäevaseid otsuseid ja motiveerivad käituma teatud mustri järgi, võeti uurimuse alla just väärtushinnangud. Austraalias elavaid Eesti noori uurib autor, kuna elas ise seal alles hiljuti ning ka põhjusel, et Austraaliasse elama ja tööle minek on keerulisem, kui naaber riikidesse; Esiteks on vaja viisat, teiseks head inglise keele oskust ja kolmandaks suuremat rahalist ressursi. Suuremate raskuste ületamine vajab tugevamat motivatsiooni ning sellisel juhul joonistub väärtuste erisus selgemalt.

Uurimustöö alguses eeldas autor, et noorte lahkumise tagamaad võivad olla seotud Eesti kultuuri, keele, patriotismi ja perekonna suhete vähese tähtsustamisega. Uuringu käigus saadud tulemustest joonistub välja, et traditsioonilised väärtused on mõnevõrra tähtsamad Eestis alaliselt elavatele noortele, kuid lisaks nendele hindavad kodumaale elama jäänud noored kõrgelt ka perekondlike ja kultuurilisi ning religioosseid väärtuseid.

Lisaks eelpool mainitud väärtustele uuris autor ka teisi põhiväärtuseid. Nende väärtuste võrdlemisel läbi aritmeetilise keskmise oli märgata tugevaid erinevusi kahe vaadeldava grupi väärtushoiakutes. Sellest tulenevalt väidab töö autor, et Eestis ja Austraalias elavate Eesti noorte väärtushinnangutes esineb olulisi erisusi. Esiteks, hindasid Austraalias elavad Eesti noored suuremat osa vaatluse all olnud väärtushinnanguid kõrgemalt, kui Eestis elavad sama vanuserühma noored. Eestis elavate noorte poolne hinnang väärtustele oli kõrgem vaid kolmes, traditsioone, lähedasi suhteid ja kuuletumist puudutavates väärtuste rühmades, vastavalt 0,46, 0,40 ja 0,02 punkti võrra. Vaatluses oli 60 väärtust, mille töö autor jaotas üheteistkümnesse väärtuste rühma. Austraalias elavad Eesti noored väärtustavad kodumaal elavatest eakaaslastest tunduvalt enam kaheksa rühma väärtuseid: Stimuleerimise (0,57 punkti võrra), kaasaegseid (0,41 punkti võrra), hedonistlike (0,39 punkti võrra), globaalseid (0,26 punkti võrra), saavutus (0,12

punkti võrra), enese juhtimise (0,10punkti võrra), võimu (0,09punkti võrra) ja turvalisese väärtuseid (0,08punkti võrra).

Teiseks eesmärgiks oli leida tõestus väitele, et inimeste väärtused muutuvad vaid juhul, kui toimub tugev elustiili ja keskkonna muudatus. Selle probleemi püstituse analüüsimiseks jaotas autor täidetud ankeetidest saadud info põhjal Eesti noored viide rühma: Eestis alaliselt elavad noored; Varasemalt välismaal elanud, kuid koju naasnud; Austraalias alla aasta elanud noored; Austraalias üks kuni kolm aastat elanud; Austraalias üle kolme aasta elanud noored.

Eelpool kirjeldatud viie rühma väärtustes on märgata tugevaid erisusi. Austraalias elavad Eesti noored väärtustavad tugevalt enam enesejuhtimise, stimuleerimise, saavutuse, võimu ja hedonistlike väärtuseid, mis muudavad neid ambitsioonikamaks, elu muudatustele vastuvõtlikumaks ja tugevdavad enesetõestamise soovi. Uuringust saadud tulemuste põhjal väidab autor, et eelpool mainitud väärtuste omamine muudab noored avatumaks välismaale elama ja tööle minemise suhtes. Neid väärtuseid hindasid kõrgemalt ka noored, kes küll hetkel elavad Eestis, kuid on eelnevalt välismaal elanud. Siinkohal leiab autor kinnitust oma väitele: Eestist välismaale elama suunduvatel noortel on teised väärtushinnangud, kui Eestisse püsivalt elama jäävatel noortel, ning see joonistub tugevamalt välja, kui sihtkoha riik on kaugemal ja sinna on keerulisem kolida.

Viie rühma võrdlusest selgub, et alaliselt Eestis elavate ja Austraalias üle kolme aasta elanud noorte väärtused on väga sarnased. Mõlema rühma esindajad hindavad kõrgemalt teiste heaolu ning nad ei ole enam nii ambitsioonikad ega muudatustele avatud, kui teised uurimuses osalenud noorte rühmad. Demograafiliste andmete võrdlusest selgus, et nendes rühmades oli rohkem abielus ja oma kodu omavaid noori.

Üldiselt võib uuringu tulemuste põhjal väita, et noorte väärtuste seas on tugev erisus olemas ja lahkumise põhjuseks on avatus muudatustele, ambitsioonid ja soov ennast tõestada. Nende motivatsioonide taga olevateks väärtusteks on: Reisimine, materiaalne kindlustatus, rikkus, enesetõestamine, keskkond ja vabadus.

Uuringust selgusid ka kodumaale jäämist soosivad väärtused, mis on motivatsioonide poolest seotud teiste abistamise ja konservatiivsusega, nendeks väärtusteks osutusid: Laste saamine, perekonnale pühendumine, religioon, eesti keel, oma kodu ja patriotism.

Noorte massilise lahkumise vähendamiseks tuleks noori motiveerida Eestisse jääma või peale maailma avastust naasma. Autor leiab, et selle saavutamiseks tuleb leida võimalusi, kuidas noored saaksid oma ambitsioonikuse ja enesetõestuse rakendada Eesti ühiskonna hüvanguks.

Uuringust selgus, et mida kauem noored välismaal viibivad seda tõenäolisemalt jäävad nad sinna ka püsivalt elama. Alla aasta Austraalias elanud noortest plaanib sinna alatiseks jääda alla veerandi vastanutest, üle kolme aasta Austraalias elanutest aga pea kolmveerand. Siinkohal tuleks uurida, millistel põhjustel noored oma elukoha riiki püsivalt muudavad ja miks nad tagasi kodumaale ei naase. Kas ka see otsus on seotud väärtushinnangute erisusega? Selle probleemi uurimine võiks olla antud uurimustöö loogiline jätk. Siinkohal leiab autor, et sellisel juhul tuleks probleemile läheneda kvalitatiivselt uuringu meetodit kasutades, näiteks läbi intervjuu või vaatluse.

Autor leiab, et lisaks välismaale elama jäämise põhjustele võiks antud uuringut edasi arendada. Uurimuse võiks läbi viia keskkooli astmes, uurides lisaks ankeedis olevatele küsimustele ka tuleviku plaane, seoses välismaal elamisega. Seejärel tuleks uuringut samas valimis korrata (kooli kokkutulek), et selgitada välja, kas need plaanid on teostuse leidnud ja kuidas väärtused on muutunud noortel, kes terve aja Eestis on elanud ja noortel, kes vahepeal välismaal käinud või seal sel hetkel viibivad.

VIIDATUD ALLIKAD

1. Oja, T., Soosaar, O., Vitsur, H. Töörändajad toovad Eestisse sadu miljoneid eurosid. //E24 Majandus (2014). <http://e24.postimees.ee/2796034/toorandajad-toovad-eestisse-sadu-miljoneid-eurosid>, 16. mai 2014.
2. Schwartz, S.H. Universals in the content and structure of values: theoretical advances and empirical tests in 20 countries. Jerusalem, Israel: Binational Science Foundation (BSF), 1992.
3. Aimre, I. Sotsioloogia. Tallinn: Sisekaitseakadeemia kirjastus, 2005.
4. McEwan, T. Managing Values and Beliefs in Organisations. Essex, England. Pearson Education Limited, 2001.
5. Fisher, C., Lovell, A. Business Ethics and Values: Individual, Corporate and International Perspectives. Third Edition. Essex, England. Pearson Education Limited, 2009.
6. Eesti ühiskonna väärtusarendus 2009-2013. Riikliku Programmi kava. Tallinn: Haridusministeerium; Teadusministeerium, 2008.
7. Väärtused // Wikipedia (2014). <http://et.wikipedia.org/wiki/V%C3%A4%C3%A4rtused>, 3. mai 2014.
8. Schwartz, S.H. Basic Human Values: An Overview. Basic Human Values: Theory, Methods, and Applications. The Hebrew University of Jerusalem, 2006.
9. Titma, M. Sotsioloogist sai galeriiomanik. // Õpetajate leht (2010). http://www.opleht.ee/admin/pages/preview/?archive_mode=article&articleid=4253, 3. mai 2014.
10. Saarniit, J. Eesti noorte väärtushinnangud läbi aegade. Tallinn: Tartu ülikooli sotsioloogiaosakond, 1995.
11. Moorcroft, S. The values gap: living in the future, today. //Business Futures Network London (1997). <http://www.businessfutures.com/Youth.htm>, 7. mai 2014.
12. Reps, M. Väärtused ei teki ega püsi väärtuskasvatusega. // Eesti Päevaleht (2007), <http://epl.delfi.ee/news/kultuur/vaartused-ei-teki-ega-pusi-vaartuskasvatusega.d?id=51077254>, 3. mai 2014.

13. Australian Health Survey: First Results. 2011 – 2012.

<http://www.abs.gov.au/ausstats/abs@.nsf/Lookup/4364.0.55.001Chapter4122011-12>, 16.mai
2014.

LISAD

Lisa 1. Kasutatud ankeetide sisuline väärtuseid käsitlev osa

Palun hinda järgnevaid omadusi 10 pallisel skaalal, kus 1 tähendab, et see omadus ei ole sinu jaoks üldse oluline ja 10, et ilma selle omaduseta ei ole sul võimalik elada:										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Oma kodu										
Teiste abistamine										
Kõrgem haridus										
Autojuhilubade olemasolu										
Auto omamine										
Karjääri võimalus										
Töökus										
Ausus										
Viiskaus										
Täpsus										
Oma ülesannetesse tõsiselt suhtumine										
Põhimõttekindlus										
Perekonnale pühendumine										
Päritolu tähtsusamine										
Abielus olemine										
Laste saamine										
Vanemate inimeste austamine										
Suhete paindlikus										
Sõbrad										
Rikkus										
Religioon										
Kuulsus										
Välimus										
Ülekaalus										
Seksuaalsus										
Enda eest hoolitsemine										
Eristumissoov										
Enesetõestamine										
Keskkond										
Võrdsus										
Heatahtlikus										
Materiaalne kindlustatus										
Reisimine										
Kultuuri sündmustest osavõtt										
Mood										
Brändi toodete omamine										
Kiire internet										
Tehnoloogia uuendustega kaasas käimine										
Puhtus										
Looduse hoidmine										
Traditsiooni hoidmine										
Eesti keel										
Teadmised										
Oskused										

Palun hinda järgnevaid omadusi 10 pallisel skaalal, kus 1 tähendab, et see omadus ei ole sinu jaoks üldse oluline ja 10, et ilma selle omaduseta ei ole sul võimalik elada:

Õnn										
Armastus										
Võim										
Inimõigused										
Loomade õigused										
Patriotism										
Vabadus										
Jõud										
Tõde										
Tänulikkus										
Vaprus										
Visadus										
Optimism										
Südametunnistus										
Seaduste järgimine										
Elu										

Lisa 2. Austraalias elavate Eesti noorte ankeedi demograafilise osa küsimustik

Vanus: Rippmenüü valikus vanused 18-30

Kui kaua oled Austraalias elanud?

Kui kauaks plaanid Austraaliasse jääda?

Perekonnaseis: Vallaline
Abielus
Lahutatud

Elukoht: Rendin maja/korterit koos teiste eestlastega
Rendin maja/korterit koos välismaalastega
Elan üksi
Elan hostelis
Elukoht - muu (täpsusta)

Haridustase: Põhiharidus
Keskkharidus
Kesk-eriharidus
Kõrgharidus
Magistrikraad
Doktorikraad

Kuu sissetulek: kuni 500 AUD
501-750 AUD
751-1000 AUD
1001-1250 AUD
1251+ AUD
Sissetulek puudub

Lisa 3. Eestis elavate noorte ankeedi demograafilise osa küsimustik

Vanus: Rippmenüü valikus vanused 18-30

Kas oled elanud /töötanud välismaal? JAH

EI

Kui vastasid eelmisele küsimusele JAH, siis palun täpsusta kus riigis ja kui kaua.

Perekonnaseis: Vallaline
Abielus
Lahutatud

Elukoht: Elan koos vanematega
Üürin korterit / maja üksi
Üürin korterit / maja koos elukaaslase / sõpradega
Oma maja / korter
muu (täpsusta)

Haridustase: Põhiharidus
Keskharidus
Kesk-eriharidus
Kõrgharidus
Magistrikraad
Doktorikraad

Kuu sissetulek: kuni 300 EUR
301 - 500 EUR
501 - 750 EUR
751 - 1000 EUR
üle 1001 EUR
Sissetulek puudub

SUMMARY

ESTONIAN YOUTH COMPARATIVE CORE VALUES ANALYSIS BASED ON THEIR CURRENT RESIDENCY COUNTRY ESTONIA OR AUSTRALIA

Evelin Mitt

The thesis on Estonian youth core values, which is based on comparative analysis on young persons current residency country is written in estonian. The thesis is written on fifty-seven pages and contains exordium, theory, core value analysis, conclusions, suggestions, summary, references and extras. Author used six books, four articles, one survey, one internet site and one national program to write the thesis. Author used Schwartz's values classification and motivation theory in analysis and added the illustration diagram and explanation to the thesis theory, the analysis itself contains twenty-one illustrating diagramms and one table.

The main goal of the thesis was to find reasons why young Estonians leave the country to go live and work somewhere else. Survey is based on values, cause values are sole motivators of one's actions, they are always with this person and give guidance of what they are doing and what they want form life. Author choosed to do the analysis based on Estonian youth living in Australia and Estonia, cause she stayed in Asustralia for a while and knew how it is there for outsiders. Main problem in Estonia isn't moving to Australia, cause that is just a minor percentage of young people leaving, most of them are going much closer, to neighbour countries like Finland and Sweden. Australia is choosed cause it's on the other side of the globe and its fairly hard to get a visa and have enough savings to make the trip, that is why these people need stronger determination and will to make the changes. Based on that, author believed the cap in values would show higher difference than making this study based on Finland for example.

Survey itself is built up on sixty values, each respondent is asked to rate each value on scale one to ten, where one means, this value has no meaning to them and ten, that this values is extremely important. On top of that respondents are asked to answer seven other questions, their age, income, education level, relationship status, their current living situation and two open questions

to young people in Australia: How long have they lived in Australia? How long are they planning to stay there? living in Estonia are asked: Have they ever lived or worked in foreign country? If, yes, where and how long?

To analyse the data, author found arithmetic means to each values answered by hundred young people in both countries. Since there were so many values to analyse them all at once, values were divided according to Schwartz's theory. To give more depth to the study autor divided respondents to five groups, young people living in Estonia into two, based on their experience on living in a foreign country and Estonian youth living in Australia into three, based on how long have they lived there. Author analysed the values arithmetic means differences in all five groups and in two main groups as well. These five groups were made, based on the previous statements, that were included in the theory. Estonian professor Saarniit stated, that values can only be changed over time by a significant change in one's environment.

Author added conclusions about the differences in youth values in these five groups throughout the analyses. Main conclusions and suggestions were added in the end of the analyses section and they were brought down to two main groups, Estonian young people living in Estonia and Australia.

After going through the data author is sure, there are differences in Estonian youth values. Values that had higher importance to youth living in Estonia were: Having children, devoting to family, religion, Estonian language, home and patriotism. Values that had higher importance to Estonian youth living in Australia were: Traveling, material security, wealth, environment, self-vindication and freedom.

The main difference is that young people in Estonia value family, tradition and other emotional values and the young Estonians living in Australia value material values.

Instead of finding way to stop the emigration, we should look for the ways to motivate young people into staying or returning after few years of traveling. Author thinks, that the best way to accomplish that is to find a way how young people could implement their ambitions and self-realizations for the benefit of Estonian society.